

૮૬૮૫

ગુજરાતી ગાયનભાગા.

પ્રકાશક:-પટેલ જકીશનદાસ ત્રીભુવનદાસ બુકસલર.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૬૮૫ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ગુજરાતી સાહ્યનામા

વિષય ૨ - ૨-૬૨

ગુજરાતી ગાયનમાળા

પ્રથમ ખણ્ડ.

પ્રકાશક,

જેકીશનદાસ ત્રિભુવનદાસ પટેલ.

બુકસેલર એન્ડ પબ્લિસર.

હા. તાર ઓફિસ સામે, સુરત.

આવૃત્તિ ૨૭

પ્રત ૨૦૦૦

કુલ પ્રત ૪૦૦૦

સર્વ હક્ક સ્વાધિન.

સુરત, બાનપુરી ભાગેળ ભાણવળી પોળમાં આવેલા
શ્રી “અગ્નિકા વિજય” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં હરગોવિન્દદાસ
હરકીશનદાસે છાપ્યું.

કીંમત ૭ આના.

અમદાવાદ ખાસ વાંચવા લાયક પુસ્તકો. ૭૨-૧૨૧

ગુજરાતી ગાયનમાળા પ્રથમ ખણ્ડ ...	કીમી	૦-૬-૦
ગુજરાતી ગાયનમાળા દ્વિતીય ખણ્ડ ...	”	૦-૬-૦
ગુજરાતી ગાયનમાળા તૃતીય ખણ્ડ ...	”	૦ ૬-૦
ગુજરાતી ગઝલ સાગર ...	”	૦-૮-૦
હિન્દ કીર્તન (સચિત્ર)	”	૦-૬-૦
સ્વરાજ્ય કીર્તન	”	૦-૨-૦
મનરંજન ગાયન સંગ્રહ	”	૦-૪-૦
ચતુર સુંદર સ્ત્રી વિલાસ અથવા મનહર		
સરળ ગરબાવળી (સચિત્ર)	”	૧-૪-૦
લાલ દીવો અથવા ભાગ્યહીન ભિખારણ		
(સચિત્ર)	”	૦-૬-૦
રણજીત અને કુસુમ (નવલકથા)	”	૨ -૦-૦
મધુસૂદન....	”	૨-૦-૦
વીરાગનાની વિભૂતી અથવા મેવાડના ભાગ્ય		
રવિનો અસ્ત (સચિત્ર ઐતિહાસિક નવલકથા) ૩-૦-૦		
નરસિંહ મહેતા કૃત પ્રભાત સંગ્રહ....	”	૦ ૬-૦
સદગુણી શરીરકળા (સચિત્ર)	”	૦-૬-૦
ઓખાહરણ (સચિત્ર છપાય છે.)	”	૧-૨-૦
એ સિવાય દરેક જાતના નોવેલો નાટકો તથા		
શાળામાં વાંચતી બુકો હમારે ત્યાંથી કીફાયત ભાવે		
મળશે.		

ગુનરાત્રી ગાયનમાળા.

પ્રથમ ખણ્ડ

બુદ્ધદેવ.

૧

મારી દયારીમાં મહેક મહેક મહેકી હો રાજ !

કોઈ કુસુમ લ્યો, કુસુમ લ્યો.

મીઠા યૌવનના લોગી રસીલા હો રાજ ! કોઈ.

પ્રીતે પધારો પ્રવાસી અમ બાગમાં,

પાશરી શુ પ્રાણુ રૂતિ અંતર સુહાગમાં;

એક દીન થાઓ મેહમાન હો વિલાસી રાજ !-કોઈ.

એ દીન થાઓ મેહમાન હો વિલાસી રાજ !-કોઈ.

૨

કુલની પાંખડી લ્યો પ્રાણુ—કુલની.

ગણી અંતરની ઓળખાણુ—કુલની.

શ્યામ સુલુણા અમ ઘેર આવ્યા, શા કરીએ સન્માન;

૪

નાથ નગિના પરિમલ લીના, મન માન્યા મેહમાન-કુલની
ઝાઝું શું કહીએ સમજીને, સખી નયણના લાણ;
વિમળ કમળ આ સરવર જળનું, લોગી ભ્રમર સુખણ-કુલની.

૩

સાર આ સંસારમાં ન જોયો, મેં બહુ રીતે તપાસતાં-સાર.
ધનધરા સુત તાતની પ્રીતે, મેઘા અવસરને મેં ખોયે.-મેં બહુ.
મૃગજળ પીવા કામ ન આવે, વ્યર્થ ઇન્દ્રજળમાં હું મોહયો-
મેં બહુ.
પુણ્ય પરમાર્થનો માર્ગ ન શોધ્યો, જન્મ ને વૃથા મેં વગોવ્યો-
મેં બહુ.

૪

પિયુ પિયુ પોકારતીરે, પપૈયા વધુ ઝુરે વનમાં;
નિરહ અંગાર ઉઠે તનમાં, અતિશય બળી રહી મનમાં-પિયુ
ખીલતી આ કળી કૃસુમની, લોગી વિના કરમાય;
ઝુલતી આ લલિત પાંખડી, લોગી મધુકર ચ્હાય-પિયુ.
બાબા રસાળી અંતરે, આકુળ વ્યાકુળ થાય;
નમ્ર નવોઢા નૌતમ રમણી, રસિક નરવર ચ્હાય.
હંસણી દુઃખી થતીરે, કોમળ માનસ ઉપવનમાં-પિયુ.

૫

વિષથી ભરેલા જગમાં, અમૃત બતાવો સાચું;
જ્ઞાની પડિત સહુને; વિનશી ને યાચું--વિષથી.
કોઈ કહે ચંદ્ર પાસે, કોઈ કહે સ્વર્ગમાં છે,

દેવે મથે દરિયા વાંસે, પાણી જોઈ પાછા નાસે;
 ભરુસે ભૂલ્યા છે સઘળા, મને પણ એ લાગે કાચું-જાની.
 અમીનો ઉછળતો સાગર, સુધા ભર્યો રસ રતનાકર,
 અનુપમ સ્વર્ગીય સાકર, મળે પ્રભુપદરજ પાસે;
 પરિક્ષાને જો ઇચ્છો તો, પ્રેમી થઈ તપાસો સાચું-જાની.

૬

જોયો સાળો ડહાપણનો ભંડાર, હાં હાં મોટો કયો વેપાર,
 બનીઠની ચાલ્યો ભર ચૌટામાં, પુછ્યા ભાવ બજાર હાંહાં(૨)
 કહે છે ખરીદી લાગ્યો ભાણ, છે સુંદરને વળી તાણ,
 ના તજે તોય પતરાણ, કરી અકકલ તણી હરાણ;
 કરો મશ્કરી ભલે પરાક્રમ, જો જો ખીણ વાર (૧)-જોયો.
 મળ્યો દલાલ પૂરો પાણ, એણે બગાડી દીધી બાણ,
 હવે બુદ્ધિ બતાવું ઝાઝી, જેથી બજાર ઉઠે ગાણ;
 કોણ પછી કહેનાર મને છે, ઘરમાં માંખી માર હાં હાં (૨)
 હુશીયારીથી બની જવાના મુનીમ હંડકાલાંલ હાંહાં(૨)-જોયો

૭

તમને ઘટે નહિ આવું કાન્ત ! તમને ઘટે નહિ આવું;
 આશ્રિત પર શું રીસાવું કાન્ત ! તમને ઘટે નહિ આવું
 માનસ સરના રાજહંસ તમે, મુજ્જાશ્વજના લોગી;
 કમળ કુચુમ સમ સેજ સુંવાળી, મૂઢી થયા તમે યોગી કાન્ત-ન.

જે સરવર જળ પાન કર્યાં ત્યાં, કંટક ઠદી નવ ધરીએ,
 મુખ દુઃખમાં નિશદીન, અનુસરતી કિંડા કરી કથમ પર-
 હરીકાન્ત !-તમને.

પરોપકાર એ આત્મ વિભૂતિ, સજ્જન મન ગણુતા ગણુતા;
 વિશ્વ સકળને કુટુંબ ગણીને, સૃષ્ટિમાં ફરત ફરતા.
 નિશદિન પ્રત્યે જન હૃદયો, ત્રિવિધ તાપ બાળે બાળે;
 મુધાકર સરખા શાન્ત મહાજનન, નિજ વચને ઠારે ઠારે.
 વિશ્વ સકળનું હૃત્તમ ધ્વજિત, પ્રાણાન્તે કરવું કરવું;
 જન સમુહના પ્રબળ હિતાર્થે, ભલે પડે મરવું મરવું.

પડતી હવે મુજને ખબર, તુંમાં, જણાયે હર્ષ નહિ;
 આ જગતની જંજળની ચતુરાઈ તેં દીઠી નહિ.
 જ્યાં પ્રેમ મારો ઝળહળે, ત્યાં તેં દીધો બદલો ખરો;
 ઘરબારને છોડ્યા વિના, ચુકિત કશી મુજ નહિ.
 હવે તો જો જરા જાગી (૨)

ચોળી વિભૂતિ અંગ, બન્યો શું યોગી (૨)

સમાધી જૂઠી દે ત્યાગી (૨)-હવે તો.

વિલાસી મહેલના વાસી, તને આ શી લગન લાગી (૨)
 મધુરાં પુષ્પને ત્યાગી, અદ્વા કાંટા શું હીન ભાગી (૨)-હવે

ઉંડી આશ ધારીને, મેં તારો સંગ કીધો' તો, (૨)
ભરુસો નહીં ભૂલાતી એ ! વિરાગી શું ગયો ત્યાગી (૨)-હવે.

૧૦

છો રાજ્યયોગી રઢીયાળા, અમે જપીએ તમારી માળા,
શ્યામ રસાળા સનેહે સ્વીકારો, અમ ઉરના સન્માન;

તમે મનમાન્યા મેહમાન (૨) છો રાજ.
કાન્તી દેવી હું જગે ગણાઉં, અનુપમ કાન્તિ શાન્તિ લાવું,
કલ્પવૃક્ષથી આપું અધિક હું. મ્હોં માઝ્યા વરદાન;

તમે માનમાન્યા મહેમાન-છો રાજ.
આત્મકાન્તિ મમ જગે પસારી, મામવના દુઃખ સહુ સંહાર,
દાવ્ય જયોતિ જગમાં વિસ્તારી, સ્થાપું સુખનું સ્થાન;

અમારી એજ હૃદયની લહાણુ-છો રાજ.
રિદ્ધિ સિદ્ધિ નિશઠિન દેનારી, ક્ષણમાં ઇચ્છિત કરનારી,
ત્રિલોકમાં ફરનારી શ્રી હું, આપું અનુપમ જ્ઞાન,

તમે મન માન્યા મહેમાન-છો રાજ.
જગસેવા મમ ભક્તી સાચી, જેથી રહું હું નિશઠિન રાચી,
એ વિણ સંપત્તિ સઘળી કાચી, અંતર ગણું પ્રમાણ;

અમારી એજ હૃદયની લહાણુ-છો રાજ.
અનુપમ અક્ષય વૈભવવાળી, ભૂતિ ધૃતિ નવ કોઇએ ભાળી,
કુબેરથી રઢીયાળા આપું વિભૂતિ હર્ષ નિધાન;

તમે મનમાન્ય મેહમાન-છો રાજ.

આત્મરતિને વિભૂતિ ગણતો, મન ગાહે ત્યાં નિશદ્દિન કરતો,
પુણ્યપથ સંચરતો દેવી ! ત્યાગું લલે મમ પ્રાણ;
અમારી એજ હૃદયની લહાણ-છા નાજ.

૧૧

અનુપમ ભેટ આપીશ ખાળા ! ભવબંધ ત્રુટે સહુ તારા,
પાઈશ અમૃત જ્ઞાનનું, સંસાર તાપ ભુલાવશે,
આશા અને તૃષ્ણા ભરેલા, વિષને તું વામશે,
આપીશ અનુપમ આંખ તુજને, દિવ્ય ધામ ખતાવશે;
જન્મે જન્મ ઋણી તમારી, દેવ ! આ રરલા થશે-ભવબંધ.

૧૨

દુઃખીને ડાંવે શાને, મરેલાને મારે શાને;
ખળેલાને ખાળે શાને, વૈરી વિધિ !
રીઝાવી સતાવે શાને, રૂતાવી રીખાવે શાને;
રીખાડી જીવાડે શાને, દયાના નિધિ.
શશિને કલકે દીધાં, ગુલાબો મનોહર કીધાં;
દીધાં ત્યાં તો કાંટાં દીધાં, દીનોના નિશાસા દીધાં;
નિયંતા તેં અવી શને, અનીતિ દીધી-દુઃખી.
અંદનને કુસુમ ન દીધાં, સાગર જળ ખનં કીધાં;
અમૃત કહી ઝેર દીધાં, જીવને અકારાં કીધાં;
રમણી હૃદયે આશા નિરાશા દીધી-દુઃખી.

૧૩

મારે અંતર બગીચે ખીલી પ્રેમ કળી,
 કરમાય રસથી ભીની, રસિયા રસમાળી વિના,
 પાંખડી તલશે વિલશે, અમૃત મહેરામણુ વિના,
 બહુ પરાગ ભરી, છે સુવાસ ભરી-મારે.
 અમી ભરી કુંજ જેવા, શાણા છે રસથી ભીના
 ભુરકી નાંખી ક્યાં નાસો, નાથ નગિના;
 આવો આવો (૨) તલંસાવો શાને વિલાસી બની-મારે.

૧૪

પ્રિય સરલા કયમ વિસરાયે,
 રહી હૃદય વસી પ્રમદાએ-પ્રિય
 ચંપક કળી ભલે હોય સુવાસિત, મધુકર નવ લોભાયે
 પ્રેમ વરુને પ્રાણ અર્પતો, કેદી કમળમાં થાયે-પ્રિય.
 ચંદ્ર ભ્રાન્તિએ પ્રેમી ચકોરી, અગ્નિ પ્રીતથી ખાયે;
 એજ સનાતન રીત પ્રીતની અન્યને શું સમજાયે-પ્રીય.

૧૫

તમે વહેલા (૨) વચને પળને રાજ ! વહેલા વચને પળને;
 અમ વિનતિ અંતર ધરને રાજ !-વહેલા
 શિર છત્ર હો-નાથ અમારા દિલથી પીડા હરને રાજ !-વહેલા.
 ટળવળતાં અમ રંક હૃદયને, શશિ સમ શીતલ કરને
 રાજ ! વહેલા.

વધુ શું કહીએ અંતર્યામી, તાપ ત્રિવિધ અમ હરજો
રાજ !-વહેલા.

૧૬

તું છાની છાની નયન, તલસાવે સખી શાને,
તું ધીમી ધીમી પ્રિયતમ પાસે અલી બને;
તું ધીમી ધીમી (૨)-તું છાની
રસ કુંજની વિહારી તું છે શાણી સુકુમારી.
વહેલી અધર સુધા જઈ પાને, તું વહેલી વહેલી,
(૨)--તું છાની

મીઠી દૃષ્ટિ મિલાવી, હાય ભાવથી રિઝાવી.
સ્નેહ રસમાં લીંબવી સુખી થાને,
રસિકડી તું રસમાં (૨)-તું છાની,

શૃંગીઝકવિ.

૧૬

મધુરસો મલય પવન મહેકે !
માલતી કુવરે લહેકે !
પુષ્પ તણી પરિમલ બહુ ખહેકે !
સખી જો ! શોભા ઉપવનની (૨)
x x x
અંજ તવ અનંજથી ખહેકે !
મહન તણી પુલવાડી મહેકે !

લલિત તારી આંખલડી દહેકે !

પીડા અમે પ્રમાણી અંતરની (૨)

x x x

સરવર કમળ પરાગ વહે !

તરુવર નીચા ઢળી ઢળી રહે !

પંખીડા મધુર મધુર કંઈ કહે !

સખી જો ! શોભા ઉપવનની (૨)

x x x

અંતરે ઉંડો ઉમળકો વહે !

જૂઠી તારાં લોચનીયા શું કહે !

અલી હવે હા કહે કે ના કહે !

૧૭

માયાના મર્મ કહો કોણ કળે !

અઘટિત ઘટના અટપટી રચતી પલટાયે પળપળે-માયાના

પ્રહ્લ જ્ઞાનમાં મગ્ન થઈ જો, રમણ ક્યાનમાં કરે;

એવા મહા મુનીશ્વર ભૂલ્યા, ભાન માયાના જળે-માયાના.

કયાં મુન શૃંગી માત કયાં હરિણી, નામ નિશાન ન મળે;

નિજ માયાને નિમિત્ત કરીને, હરિ ચહાય તે કરે-માયાના

૧૮

હું તો જોગણુ જની છું, મારા વહાલમની;

વહાલમની પ્રેમ આલમની.—હું તો.

ન વનના મહેલ પ્રિતમ ! તારા વિષ્ણુ સુના છે,
 ભીરથના ઘાટ પ્રિતમ ! જોગીથી જુના છે,
 રસિકા એ રસના ઉપાસકની —હું તો
 તરૂ તરૂને પાને પ્રિતમ ! નામ એ તારૂ છે,
 દેખા દેખામાં પ્રિતમ ! ભાગ્ય
 દાસી એ ઝિલના દહેલાવરની—હું તો.

૧૯

આલમ તણા ચોગનમાં. જ્યાં ચાંદની ચમકી હતી,
 ખેઠી હતી ત્યાં બાગમાં, એકાંતમાં ઉર નીજવતી,
 કુલ વીણુ તાં કંટક ખુન્ધ્યાં, સુકુમાર રમણી પાયને,
 પ્રેમાંશીજન તે કાઢતો, એ ચિત્ર નયનોમાં સ્ફુરે.

૨૦

વાહ ઋષિરાજ ! લાગો બહુ વહાલા વહાલા !
 શિર કેશ છે સુંવાળા, બહુ કાળા કાળા.—વાહ.
 બણે ભ્રમર માળા, વળી બોલ બહુ રસાળા.—શિર
 હૃદ્ગિરી નયન વદન ચંદ્ર !
 જોતાં મને થાયે પ્રહ્લાનંદ !
 શીખવીયે મીઠા મદન મંત્ર,
 બતાવીએ રતિ આશન તંત્ર;

* * * *

ચાલોને મુનિબાળા ! જોવાને મદનશાળા.—શિર.

૧૩

૨૧

હાંરે ચાલો ચાલો સલુણા રસકુંજમાં !
 મીઠી મળ માણો ને રસ કુંજમાં.—હાંરે.
 ખીલી મુંદર શી કુંજ !

* * *

માંહી પુષ્પેના પુંજ !

* * *

ગુંજે બ્રમર જુઓને ઉછરંગમાં.—હાંરે.

૨૨

હવે હું અલખ યોગસાધીશ, જીવન તણી જય યાત્રા માટે;
 સમાધિ સ્નેહની સાધીશ, જગત તણી વાટે ને ઘાટે.
 સ્નેહી જોડીનો સ્નેહ ધર્મમાં, સદ્ગુણ થશે સંસાર;
 અલખ મંત્રથી ઉઘાડશું, અમે અક્ષય સુખ લંડાન-હવે હું.
 પતિત પાવની લગીરથી સમ, વાણી આપણી શ્યામ !
 દર્શાવે મને પગલે પગલે, પરમ બ્રહ્મનાં ધામ—હવે હું.

૨૩

રસ મુંદરીની રસ મુંદરતાં, તમે જુઓ ઉઘાડી આંખો;
 હવે તમે જુઓ ઉઘાડી આંખો,
 ભરછક અમૃત ભરી કટોરી, અમૃત લઈ લઈ ચાખો (૨)
 હવે તમે જુઓ.

વદન હેમ જ્યોતિ વસીને, નય પ્રેમ રસ જ્યોત.
 હેલી કરે અમૃત તણી, આત્મા અપીરસ જ્યોત
 આશા ઘેલી તમ હૃદયા ઉરના,
 રસિયાવાસી બની સિંચો મધુરતાં;
 લાવો રસિકતા, મમ મનગમતાં (૨)-રસ સુંદરની.

૨૪

મંગળ કરી મુજને મળજો રે મનવલ્લભ મારા (૨)
 શ્યામ સુંવાળા હો રાજ ! રુપાળા,
 અધીરી આંખડી તલસે ખ્યારા;
 સહજ સુવાસિની માલતી માળા !
 અમૃતથી તવ બોલ રસાળા. મનવલ્લભ.

બુદ્ધી કીકી નથી નેત્રથી, નથી પ્રાણુજેમ શરરથી,
 છ.યા નથી કાયા થકી, પ્રકૃતિ બુદ્ધી જેમ પુરુષથી;
 જ્યોતિ બુદ્ધી નથી સૂર્યથી, નથી ચન્દ્રકા જેમ ચન્દ્રથી,
 ત્રણ લોકમાં ગણુજે નથી, કાન્તા બુદ્ધી કન્દર્પથી.
 શરીર સ્વાંગ ધરીશ તવ ચરણે,
 મન ધરજે તું લગવત્ શરણે;
 અરસપરસ તમે રનેહો સમર્પણે,
 ભોક્ષ કાંઠે માકિતક માળા.-મનવલ્લભ.

૧૫

૨૫

જેને ! ખીલે પ્રભ ત કેવું ધીમે ધીમે !
 જેને ! વેરે પરાગ પુષ્પ ધીમે ધીમે !—જેને !
 તારા હોયે નલ મંડળે, રજની ભૂષણ સમાન;
 ઉષા ખીલે જ્યોત ઝીલે, અરુણની દીપ્તિમાન.
 કેવો વિશ્વે વિલાસે ભાતુ ધીમ ધીમે !
 પ્રકટે પ્રભુન પ્રકાશ એવા ધીમે ધીમે !—જેને

૨૬

પ્રહ્મ ભોગી તણાજ જયકાર, બધું પ્રહ્માંડ ભરે (૨)
 હરિના દેવજને ઘરન ર, જગે જય યાત્રા કરે (૨)
 રાગ હત્યો જેણે ભોગ હત્યો, વળી લોક હત્યો જેણે.
 કે.ધ હત્યો;
 અક્ષમી હત્યો જેણે લોભ હત્યો, વળી દુઃખ હત્યો જેણે
 શોક હત્યો.—પ્રહ્મ.
 ધન્ધ હત્યો, જેણે યજ્ઞ હત્યો, વળી મેક્ષ હત્યો જે
 આનન્દ હત્યો,
 વિશ્વ હત્યો જેણે કામ હત્યો, અને પ્રહ્મ હત્યો જેણે
 આત્મ હત્યો,
 અહો ! ભોગી તણા જયકાર, બધું પ્રહ્માંડ ભરે.
 (કવિ ન્હાનાલાલ)

ભાવિ પ્રાખલ્ય.

૨૭

મને મારીને રથને ખેડારે, બાળા રાજારે;
 કાં તો યુદ્ધમાં સાથે તેડારે બાળા રાજારે.
 મને પારણું ઝુલાવ્યાના કોડારે-બાળા રાજારે.
 માગું સ્વામિ તમ સંખી હું જોડારે-બાળા રાજારે.
 હું તો પાલવ પાથની પાચ લાગુરે-બાળા રાજારે.
 નાથ ! વિનતિ વારંવાર માગુંરે-બાળા રાજારે.
 વિકટ વેળાએ આમ નવ છાજે વીરાંગના બાળારે.
 ઘોર નાદે સંગ્રામ પ્રિયા ગાજે વિરાંગન બાળારે.
 પળમાં ધોરવ સંહારી પાછો આવું વીરાંગના બાળારે
 વીર હાંરે સંગ્રામને ગજવું વીરાંગના બાળારે
 મને સાથે સંગ્રામે લઈ જાઓરે બાળા રાજારે
 નાથ ! નમેરા આમ નહિ થાઓરે બાળા રાજારે
 વિજય વાટડીએ સ્વામિ સાથે આવુંરે, બાળા રાજારે
 વીર રમણીના નામને દીપાવુંરે બાળા રાજારે
 લગ્યું હશે તો લેળા થાશુંરે બાળા રાજારે
 નહિ તો સ્વર્ગમાં સાથે જાશુંરે બાળા રાજારે

૨૮

મારા કેશર ભીના કંથ ! હો ! સિધાવોળ રણવાટ,
 આંગણ રણધ્વજ રોમીએ હો ! કુંજર ડાલે દ્વાર;

ખંડી જનોની બિરાદાવલી હો ! ગાળે ગઠ મોઝાર-મારા.
જથ કલગીએ વળજે પ્રિયતમ ! ભીંજશું ફાગે ચીર
નહી તો વીરને આશ્રમે મળશું હો ! મુરગંગાને તીર-મારા.
રાજમુગટ ! રણ રાજવી ! હો ! રણદેલા રણધીર !
અધીરો ઘોડીલો થનગને નાથ ! વાઘે રણે મહાધીર-મારા
(વિમાનમાં બેસી સ્વર્ગે જતાં)

અંતે ભાવિ પ્રળયતા, આવી ઉભી રહે હજાર સંયોગે;
હોનહાર નહિ ચૂકે, ઉદ્ધમ કરો ભલે તન મન ભોગે
(કરિ ન્હાનાલાલ)

૨૬

પરણીને પરાધીન થાવું, સાસરીયામાં જાવું...સખી (૨)
સ્વામિ સહુણો હોય નહિ તો ટાઢે છાયે સુકાવું...સખી. (૨)
પરણ્યા પહેલા ચિ-ત હરે તો દુધ ભેળાવું;
રસિક વર વિના દિન-ત્રિ, જોળનમાં કરમાવું-પરણીને,
પ્રેમ વિનાવું પરણવું એ ભૂખ વિના જેવું ખાવું;
સ્વામિ સાથે મન વિનાવું, ગંગા વિના જેવું ગાવું-પરણીને
નણુદલ વીરા હોય જો સારા, તો તો સોહાગણ થાવું;
સરખે સરખી જોડ મળે તો, ગંગામાં જેમ ન્હાવું-પરણીને.

૩૦

રમતીતી (૨) વિશ્વળાગમાં, મન કલ્પિત સ્વામી મનાવતી.
ફરતીતી (૨) પુણ્ય પરાગમાં, ભ્રમર ભ્રમણ નિહાળતી;

ગૌરી મટી મુગ્ધા બની, સૃષ્ટિ અનેરી નિરખતી;
 મુગ્ધભાવ જગવતિ, કંઈકંઈ મનોરથ બાંધતી--રમતીતી.
 આવી અચાનક વાદળી વિભ્રમ વિષમ વર્ષાવતી;
 આર્પું હૃદય કે ન હબ્બુ, હીંચોળે ચિત્ત હીંચત્વતી રમતીતી

૩૧

રાજાજી ! નોકર અમે રાણવાસનાં,
 નથી અંગ વસ્ત્રો ભૂપતિ વિલાસનાં--રાજાજી !
 છો દાસી તમે મીઠા મન્મથને મનાવવા,
 રાણીની લહાણુ દેવા હું આવ્યો છું મનાવવા;
 જોરાજી ! શું સમજી આવું બોલો પ્રકાશમા--રાજાજી !
 પંખી સુંદર પુલ કળી કોમળ, મધુકર મોહ્યો આશે,
 રસનો લોગી રસ ચાખ્યા વિણ, આશા ભંગ કેમ જાશે ?
 .....ઓ...રાણી આવ્યાં ! !
 .....ના....નથી આવ્યાં,
 રાજવી કંઈ લાજે, મુંગા જાઓ અવાસમાં--રાજાજી !

મધુ—ખંસરી.

૩૨

રાધા છો કાનનાં દુલારી, જાઉં હું વારી,
 શાને લજવ છો કુમારી !

નાદાની તારી--રાધા.

ભૂલ્યાં ગોપાલ હૈયાહારને મ્હેયારી !

હારી હું હારી--રાધા.

૩૩

ખંસી મહિં પ્રાણુ વસ્યા હાં શ્યામળા

પ્યારી એ પ્રાણુથી !

કાન કેરી હૈયાહાર એ માનીની !

ગોપી શું કામની ?- ખંસી.

હો ખંસી કે ગોપીઓ, કાન તણાં સૌ પ્રાણુ,
રાધા, ધેનું ગોપ, મજ, સહુપર એ કુરબાન,
વાણી વગી જાદુ ભરી, હૈયું હરી સ્મિત કરી,
હાં કાનુડે ભૂલાવ્યાં લાનથી--ખંસી.

૩૪

જાગી જ્યોત જાગી હૃદયની જ્યોત જાગી,
ખંસીઓ સાથ વાગી, આત્મની તાલિ લાગી,
પ્રહ્મની ધન મધુરી એ સુભાગી - જાગી.

સ્વર્ગ અવેની સૌ સુહાએ,

દુઃખ દિલનાં સૌ શમાએ,

સૂર ઉર ઉરની પૂરાએ,

થાભે સ્નેહયોગી, સ્નેહલોગી, સ્નેહરાગી-જાગી.

૨૦

૩૫

પ્રાણુ ખ્યારાં એ,
મીઠડાં એ, રતિસમાં એ, લળાયે સુહાયે નેનરે—પ્રાણુ.
રતિશી કામણુગારી કાયા,
મદન મોહન વાહ રાયા !
ઉતરી આલમ મોહ માયા,
વરી આ બહુ લમને !—પ્રાણુ.

૩૬

મોરી જોયાં ન પકર, જિરધારી શ્યામ,
ચઢી લરન નીર જમુના કે ધામ—મોરી૦
તુમ તો બાયે સોતન સંગ રહેતે,
અબ તો સનહ ખ્યારી, શ્યામ—મોરી૦

૩૭

આશા નવ વન રસભર નારી,
શોધવી હું મહાનીવી દુલારી,
લેટયાં પ્રાણુ સમાં માલી—આસા.
પ્રાણુ આદેશ શિર સાટે ધારી,
થાઈશ હું જલધારી—આસા૦

૩૮

જરાં કહોજી સાવરિયા, શાં બાદુ કર્યાં ?
મદુ કર્યાં, મન ઘેલાં કર્યાં,

હતું મમ દિલ લોળું બાળ, નહિ સમજ્યું કુમારું, કંઈ
કાતિલ તમારા કામણે, બાળાં દીવાની થઈ;
જીગર અમ લૂટી લઈને ના દવા પાગલને દેશે કંઈ,
જીવન વિનાની વેલીને પ્રીતિના પાણી પાશે નહિ-જરા.
હયાં અમ પ્રાણ નેહે નાથ, કડું વિનંતી સતાવો નહિ,
મોહન તમારાં હાસ્યથી, નેનો નચાવો નહિ;
શરમવશ મુખે કહેવું શું ?-દયા ધાયલ તી લાવો કંઈ;
શરમ આંખોની રહેતી હે, કલ્પેનાં ફૂલોં કાપો નહિ-જરા.

ભાગ્યોદય.

૩૯

ભાગ્યે જે લંબાયું જરૂર તે થા ॥ તું
લખે જે વિધત. ન ફોગટ થાતાં.
કરો બળ સામે મિથ્યા તે બંધાનું-ભાગ્યે.
માતુ-ઉદરે જવ બંધાય તન આ,
એ દેહ માંહે પ્રવેશે જ્યાં પ્રાણનો પવન આ.
ત્યાંથી છપાયે કેવું છે જીવન આ,
સમજીને શાણા, છે વેદનાં વચન આ-ભાગ્યે.

દિલ માઈં આ દીવાતું ફટકયું ફરે છે કયાં કયાં ?
 જેમ જેમ લગામ ખેંચું જઈ જઈ મરે છે કયાં કયાં ?
 પૂરાઈ પીંજરાંમાં હું પંખણી ખુશીથી,
 તોડે પછાડી પાંખો ફેકટ ફરે છે કયાં કયાં ?
 જીવાની આ મુંઝવે, પણ સત્ય કેમ છોડું ?
 તોયે હૃદય પ્રણયની ખ્યાલી ભરે છે કયાં કયાં ?
 કયાં કયાં જીગર ચીરાયે, કયાં જીંદગી સુકાયે,
 બાણું ન આંખમાંના આંસુ ખરે છે કયાં કયાં ?

મને વરવાની આશામાં,
 જોને વર પેલા સલા મો ભરી રહ્યા-મને,
 જોખનો નવ રંગ ચડયો તને અંગે અંગે સખી,
 ખીલ્યું અનોપમ રૂપ મનોહર-પેલા સલા મો.
 મીઠાં મુણાવે ગીત ફાગણ જો પ્રેમનાં
 શૃંગારો મોકલે વસંત આ,
 ખન્ને રસીકવર ખાઈ મળ્યા તને,
 ખોળે કાં કંતને ?
 વરને વસંતને,
 ખેલાવશે તને-પેલા સલા મો.

લુચ્ચો પવન મારે અંગે લથડાય છે.
 ભમરો આ કંઈક કહી જાય છે,
 ગાંડા બન્યા છે ખેડ તારી મીઠાશમાં,
 રસના ઉલ્લાસમાં,
 બાહુના પાશમાં,
 ખેલે વિલાસમાં—પેલા સલામો.

૪૨

પાય કોણ મને પ્રીતિના ઘુંટડા,
 ગોત્યા મેં કેક ફૂલ ફાલ્યા ને ફૂટડા—પાડ.
 પરણ્યો પડ્યો રહે છે પારકી પંચાતમાં,
 મૂને બોલાવે નહિ દીમાં કે રાતમાં,
 વરતો મળે હજાર નાતરીયા નાતમાં,
 મનના રીઝે એવી વાતમાં—પાય.

૪૩

આંખો પરે અંધારી પૂરે પુરી છવાઈ,
 સત્તા તણાં ગુમાને ખુદી એ ઉંધી સૂઝે,
 પીડા તમે, મારી મરે રૈયત રીખાઈરે....આંખો.
 આ રાંકેડી રૈયત દહી સોંપી તમેને ઇશ્વરે,
 એને પ્રીતીથી પાળવી કે મારવી એને અરે ?
 લાખો જીગરમાંના નીસાસા કેા કહી ખુરું કરે,

માટે દયાની દ્રષ્ટિથી પાળો પ્રજાને આદરે,
સંતોષ જ્યાં પ્રજામાં, આખાદી ત્યાં સવાઈ,
જ્યાં ધર્મ રાજ્ય ચાલે, ત્યાં રામની કુવાઈ-પીડા.

૪૪

ઓર્ચીતાં કુમુદ બાણુ મારી, ઓ ખ્યારી,
રંગીલો કાન ક્યાં ગયો,
મીઠા બોલ બોલી ફસાવી છળીલો કાન ક્યાં ગયો ?
હું હુંડું અકેલી વનમાં,
અરે હાં, છુપાયો ક્યાં લાડી દો ?-ઓર્ચીતાં.
મટુકી લઈ હુંતો ગઈતી મહી વેચવાને,
લુંટી લીધી નંદલાલે,
બુલેલી ફસેલી થે છેલી છળેલી, બતાવો રસીલો
ક્યાં લાડીલો ?-ઓર્ચીતાં.

૪૫

ચાડોળ પીયા ખેલો આજ હારી,
તારી રંગ ભરી પીચકારી સોનેરી,
ઢેહ લીંબય બે ગોરી ગોરી મોરી-ચાલોળ.
તુ વસંતની વેલડી લહેરે લળી લળી બય,
તેમ તેમ મોહન મંત્રથી, મુંજ મન બે લાં ખાય,
પીયાં તારાં ઘેરાં નેનાં,

કસુંબલ ઘેર્યાં નેનાં,
 જોકે ના જાળે વહાલા.
 રંગ ચુવેને ભીંજાય સડી મોરી ચાલોજી પીયા ખેલો.

૪૬

કોણ વિદેશી મારા મનમાં વસી રહ્યા ?
 માહની મુરતી જોઈ કાળજી કંચાચું,
 હયરે ન જાણું ક્યારે માફં ચિત ચોરાચું ?-કોણ
 પ્રાણનો જીવન થયો, પણ નવ પીછાતું.
 જાણું છે આધાર, પણ નામ ઠામ ન જાણું,
 અજાણ્યો પ્રીતમ મને ખાવરી કરી રહ્યા કોણ.

૪૭

ખેલી ચૂમીનો લેવાને લાવ,
 આમ થાઓ કાં ઉતાવળા ?
 કોઈ દેખી જો જાય મફં લાજ હું હાય,
 મીષ્ટ હાસ્યથી ખોલવે અધર,
 કેમ છેટાં રહું જાય ?-ખેલી.
 મોંઘા નવી સ્ત્રીની પ્રીતીનાં મૂલ છે,
 તેમાં અમારી ચૂમી તો અમૂલ છે
 એકવાર કફં એ પાન,
 જઈ થઈ હું તુજ ગુલામ-ચૂમીનો.

લાગ્યની ગાડીયે, ઉદ્યમ ને અભિમાન,
 જોડયા એ બે બગદીયા, નસીબ ગાડીવાન,
 સુખ દુઃખે ભરી, આ મુસાફરી,
 કરમે જે ઠરી કરવાની પુરી,
 નહીં વધે ઘટે તેમાં જરી,
 જીવની શક્તિને પ્રબળ બુદ્ધિ,
 કાં ગણો તમામ નકામાં ?
 નકામાં તમામ એ નકામાં, ન થાઓ બાપુ સામા;

સાખી.

જીવ લાગ્ય ફળ લોગવે, પૂર્વ કર્મ અનુસાર,
 વાવેતર આ જનમનું બીજે જનમ ખાનાર;
 ચાહે તે કરે ને મથી મરે,
 ભાવી ના ફરે, દોષ દી ખરે,
 જે લખ્યા લેખ તે ઉતરે,
 સદ્ વિચાર, સાધન પ્રયત્ન,
 કાં ગણો તમામ નકામાં ?
 નકામાં તમામ એ નકામાં, ન થાઓ બાપુ સામા.

સરસ્વતી-ચંદ્ર.

હળી મળી સહુ આત્રીરે પ્રીતે રીતે યજ્ઞન ઉમાવરનું કરીએ.
 મૃગમદ્દ ચંદન અગર મુગંધિત ઉત્તમ વિધિને આદરીએ,
 બહાલ ધરીને વામાઓ વ્રત ધરે,
 શંકર તે સતીને મુખ અરપે આ.....
 સીને સૌભાગ્ય હાર, સ્વામી શૃંગાર છે.....
 એ મુખ અખંડ સદા શિવથી મગનર છે.....
 એવું બાણી શાણી સ્નેહ સ્મરીએ આ.....
 ભવ ભવ કારણ, ભવજલ તારણ,
 સદાય ચરણ શરણે ચિત ધરીએ;
 શિવ લલિતવર, વરસુખ દાયક,
 બહાલે વર વાંછિત વરીએ આ.....

૫૦

ઓહો કરમગતી, પલટી મતી મારી,
 તજ નગર ઘર, દુર સ્વજનથી,
 ઉર રહી ફિકર ભારી, તજ મુકુમારી-
 ચંદ્ર કુમુદ તજ કુખે ક્ષીતીતલ
 રજની કરી અંધિયારી દીન દુઃખીયારી,

હે...ચન્દ્ર ધીમાંરે પ્રકાશો ગગન મંડળેરે;

હે....અમીરસ સીંચી સ્નેહ નજરથી લગાર બહાલી

કુમુદને વિકસાવવારે.

શિતલ વિમલ કિરણના કર સ્પર્શથીરે,

ફર છતાં પણ દિવ્ય સ્વરૂપનાં દર્શથીરે.

ખિલાવો કુમુદ જરીરે, રસીકીમાં રસલરીરે, બહાલ વધારવારે

જળમા વસતી કુમુદિની, ચંદ્રમા વસે આકાશ;

જે જેના હૃદયે વસે, તે વસે છે તેની પાસ,

રખે ચંદ્ર ડુબાઓ સજળ વાદળેરે,

પ્રેમી કુમુદને ડુબાવી વિરહાશ્રુજળેરે;

પડી પહીં ની સ્નેહ સરોવરેરે,

પ્રેમ મંત્રથી આરાધે ચંદ્ર અંતરેરે,

મુગ્ધા પ્રીતિવશ કુમુદિની, તમ દર્શમાં છે આશ;

રખે તાજ કરતા પ્રભુ દુર દ્વિપાંતરે નિવાસ

જે જે પ્રલય કાળના તોફાનમાં,

કાંતા ઉડા ધરણી તણમાં વાસરે,

કરવી પ્રપુલ તજ કુમુદને,

શિતળ એ અમૃત ખિંદુ વરસાવીને,

કોમળ કશીપર આણી અંતર બહાલરે;

કરજે પ્રપુલ પ્રિય કુમુદને.

૫૨

પાપીના મોહડાં કાળા, સતીઆની જોલખાલા,
 થન થન કુટિલ મન શું કરે, તન મન કરી લે તું ભયે,
 દોરી છે સહુ તુજ, હાથમાં જગનાથના.
 શું કરે લલાવૃથા બડાઈ પ્રભુ કરતા, જગધરના, સંહરતા,
 અહલ ઇન્સાફ તેના હાથમાં નાદાન કર ગુમાનના
 પાપીને ધારણા થાય અંતે ધુળધાણી,
 ત શબ્દ દુર્જનતા મન ફેરતા, નીબુરતા.

૫૩

માનસ-સરમા ઉછરેલી તું દિવસ કેમ અહીં કહાડે,
 સારસ શુદ્ધ તરે વિકસેલાં, અતિ કુલ ગુંજ માંડે-માન.
 માંડી ગુંજ એ સરી જતાં, સુરલી પરાગની માંહે;
 સુરભિ પરાગ કરે સુરલી ખરી, પ્રસરે સફીલ પ્રવાહે-માન,
 એ માનસ સરમાં ઉછરેલી ! પડી અહીં તુ આજ;
 મલિન દેડકાં ભર્યાજ ખાડામાં પડી હંસની હાય !
 માનસ સરમાં ઉછરેલી ! તુજ દિવસ અહીં કેમ જાય.

૫૪

પ્રીતિ કરી શું તરછોડી પરદેશી,
 હાં છોડી પરદેશી, હાં છોડી પરદે.
 પૂરી પાંખીણી પ્રેમ પીંજરમાં.
 આખર પાંખ મરોડી પરદેશી, હાં છોડી પરદે.

ત્યાગી કુમુદ વન ભટકી ઓ ભ્રમર.
 આવ્યો અહીં શુ' પ્રગ્ બોડી પરદેશી,
 હાં દોડી પરદેશી, હાં દોડી પરદે.
 ઉડીજ ઉડીજ પંખી મુખા ફર,
 રેન હી છે હવે થોડી પરદેશી,
 હાં થોડી પરદેશી, હાં થોડી પરદે

પંખ

શીતલ ચંદ્ર જેવું વદન કન્તીમાન
 નયન મીચી લે તુ શાંતીથી નિરામ,
 જાણે જઈ લેદું એવા ઉમળકા અવે છે,
 ખાલું કંઈ ખાલું ત્યાં તો શરમ દબાવે છે;

જાણે ના કોઈ જાણી જાઈ કોઈ લડતાં માર્છડી ખાઈ.
 તમારા હૃદયને આશ્ચર્યના સાગરમાં ડુબાવી દેનાર

લાલ હીલો

અથવા

ભાગ્યહિણ ભિખારણ

સુદર છ ફોટોઓ સહિત.
 કી. છ આના પોસ્ટેજ જુદું.

કાંઈ કાંઈ અંતર થાય થાય ના રહેવાય.
 થર થર કંપે કાયા, સ્વર થરહાએ છે;
 ચાલુ ત્યાં ચરણો અન્યેઅન્ય અથડાએ છે;
 લાગી લાગી હાં સમર લહાય લહાય લહાય અસહાય
 જાગોજી જાગો બહાલ નીદ્રાં વીસારી દયો
 રાગી થઈ ત્યાગી બહાલા ત્યાગી સમાધી દયો;
 લળી લળી લાગું હું પાય-પાય પાય ઢોળું વય.

૫૬

મને ખ્યાની લાગે હાં છળી સુંદર મોહન વરની
 મોર મુકુટ પીતાંબર સોદે ગલે વીજ્યંતિ માલા,
 વંદ્રાવનમાં રાસ રમે હરી રાધા રમણ રૂપાળા,
 રશીયા રસ તરશ્યા રસીક ના રસિક અધર ચુમંતા
 પીન પયો ધર મરદન કરી હરિ ભાવથી ભુજ ભરંતા.

૫૭

અયસે પાપી નર હોવેંગે કલજગમેં.
 પગડી ખાંધે પેંચ સવારે હુમકે હુમકે પાઉદેંગે,
 ગલીઓં કે બીચ શીરે ખાવદેં, નાર પરાઈ પાપી તકત
 શીરેંગે—

ભુખે ખ્યાસે સાધુ આવે, ચપટી ચુન ન દેગે,
 સાલા સુસરા રોજ જ માવે, ભાઈઓસે પાપી રાડ લહેંગે—

લાલ સ્થંભ લોહિકે ધખાકે ઉંસકે સાથ બધંગે
તુલસીદાસ ભજે ભગવાના પાપ પુન્ય દોને સંગ ચલેંગે—

૫૮

અલખ લેહ લાગીરે જગતની માયા હવે ત્યગી
જનમી જીવ જન્મજે જીવન વ્યર્થ ગયું
માનવ તન આ ધરી ન સુકૃત કાંઈ થયું
હાય ઓય હરઘડી કરી જીવ બનીસ્વાર્થમાં અધ
માયા મોહ નીશા અધારે ન સુઝયો સારો પંથ.
શું ધન ધરણી ધામ યુવા રૂપી રંગથી
વસ્તી વાડી બાગ બંગલા પ્રસંગથી
વીજળીના ચમકાર સરીખો માયામય સંસાર,
અદ્ય ઘડી આરામ માટે નહીં મન ફાંફા માર.

૫૯

પરણીને પરવશ થઈ રહેવું, પિંજરમાં પુરાવું.
સુખમાં ફરતા સ્વતંત્ર જીવને બંધનમાં બંધાવું,
પરણીને પસ્તાવું વળી પાછું રંડાવું.
રસ ભીના રંગ રસીયા સાથે રસમાં રસબસ થાવું,
અધર સુધારસ પ્રીતિ અમૃત પીવું ને વળી પાવું.
પરણી લહાણ કમાવું સુખી સંસારે થાવું.
ભોગ તેટલા રોગ સમજવા વિષય વિષ નવ પાવું,
ઝેર હળાહળ અમૃત માની નવ પીવું નવ પાવું,—

રચી ઇશ્વરે સૃષ્ટિ એવી, પાપ ગણે તું શાણી ?
શિવ સાધુ યે જેશ્વર તોએ રાખે સંજ ભવાની —
રહી ગાર્ગી બાળકુમારી, સરસ્વતી પણ સાથે,
પ્રવીણે પણ પતિને પરણ્યાની પીડા ન લીધી માથે—
હઠ યોગી પણ ભેગી બન્યા માયામાં લપટાયા,
ચંચળ મનના ચક્રોળે ચઢી ભલા ભલા ભરમાયા—
સુંદર વનની કુસુમ કળી તું, બની હાર હૈયનો
રસિક તણે હૃદયે વળગી કર સફળ હેતુ જીવ્યાનો—

૬૦

હું પરણું કદી નહી, પીડ ધરું નહી રીરે કદાપિ સંસારની
રહું બાલકુમારી, સદા બ્રહ્મચારી હું ભક્તિ કરું વિશ્વાધારની
પ્રીતિતણા પિંજર વિષે પરવશ થઇ પડવું નહીં.
સંબંધીઓના બંધની બેડીથી તન જડવું નહીં.
આ નાટકી સંસારની દુગ્ધા મહીં મરવું નહીં,
અમૃત ગણીને વિષય વિષ પીવાનું મન કરવું નહીં,
જીડાં માયા અંધારમાં હું પડું નહીં રહી વાત હૃદય વિચારની

૬૧

શાંત સમાધી ધારી શું બેઠા બગેા એ ભેગી બાલ;
દારે તમારે એ આવી લીખારણુ લોળી બીચારી બાળા
બ્રહ્મ કલંકિત પ્રેમથી વંચિત સંચિત પાપની શામા;
વરથી વિખુટી વચનની જુડી, ભાગ્યની પુટી ભામા,

ત્યાગી દરજન વનમાંહી આવી ગત અંધારી ઘોરરે
 ભવ જંગલમાં ભૂલી ભમું ત્યાં મળ્યાં લુટારા ચોરરે
 લુટી શોભા સુખ અને લુટ્યાં સહુ શણગાર;
 પછી પ્રભાળી પ્રેમદા ધગધગતે અંગાર.
 અલગ થયાં શું યોગી મહારા, અલગ અલખ જગાવો
 શરીર સળગતાં, શેશ વિભુતિ અંગની અંગ લગાવો

૬૨

થા પ્રિય કુસુમ હૃદયેશ્વરી
 પતિની નેત્રમણી ધઈ રહી મનહરી—
 વરખાળા વૃત વિસરી—

જ્ઞેન વચન તમ હિતકર માની, પતિ ચરણામ્બુજ સેવી.
 સતિ સૌભાગ્યવતિ સુખદા; થા; ગણીપતિ પ્રભુ ગ્રહદેવી;
 રહે સુખી સાગર સંગમ પામી, ઘેલી ગંગા ગૌરી થા.

સતી દ્રોપદી,

૬૩

ધર્મ ધુરંધર શ્રીચક્રનંદ જયજગ વંદન સ્વામી રામ
 જગદાનંદન કંસ નીકદન પંકજ ચરણ નનામી રામ;
 સત સતી સુખદાયક જનના, સહાયક દીનના,
 વિશ્વંભર વ્યાપક જળ સ્થળના, શરી દીનકરના;

ગોપ્રાક્ષણ પ્રતિપાલ લાલજી, પાં વ રખવાળ જીને,
દ્રોપદી કેરા હાસ દયાળુ કૌરવ કુળના કાળ જીને;
ભારત ભવજળ તારક સ્વામી પાર્થરથના ગામીરામ

૬૪

હો કનૈયાજીરે અમને મોહન માયા લગાડી અલખેલા
વનમાં વેણુ વગાડી અલખેલા— હો૦

ખંસીખટ પનઘટ નિકટ, ત્રટ યમુના યદુબીર
નાથે નટવર નંદના, હરી હળધરના વીર
લીલી લવિંગ લત્તા શોભિતાજીરે,

લીલાં વન વૃક્ષ વેલ વાડી ઓનાજીરે મારા વાલા-લી૦

x x x x x

આલો સખી જઈએ ત્યાં જ્યાં વસે વૃજરાજ,
નીર ભરતાં પ્રભુ મળે મળે એક પંથ બે કાજ,

x x x x x

રસીયાજી રાસ રમાડોરે અમને રસીયાજી રાસ રમાડો.

સમીરે સંધ્યાની આવી સરખી સાહેલી,

આનંદ અંગે પમાડોરે અમને રસીયાજી રાસ રમાડો.

ખંસીખટ સંમખટ નહીં, નંદધામ સમ ધામ,

વંદ્રાવન સમ વન નહીં, કૃષ્ણ નામ સમ નામ.

કાનજીને માથે મણી જડયા માળીયાંરે,

તારા માળીયાંનો બડો બડો ઠાઠ

ખમા ખમા રૂપાળા કાનને
કા'નજીએ પીતાંબર પેરીયા કાનજી કાને કુંડલ હૈએ-હાર
ખમા ખમા લટકળા કાનને—હો કનૈયા—

૬૫

શામળીયાજી કરજો મારી સહાયરે,
બહાલા ગરૂડે ચડીને વે'લા આવજોરે,
શ્યામ સુલુષા મુલદ્રાના વીરરે
આ દીન બાળાની લાજ દયાળુ રાખજો ;
છોગાળા છે વાત છેલી નથી ઠોઈ માફ એલી
વા'લા તુજ ગુણની ઘેલી દાસી દુઃખમાં દુખેલી
દુઃખીનીની દાદને કરિયાદ અંતર લાવજોરે.
સેરના કૌરવ કર્મ ચંડાળ દ્રુશાશન નિર્દય અ,
જોતાં પાંચ ભત્રીય પાપી પટકુળ તણુનો;
વા'ર આવોને, દયા દીલ લાવો.
નાથ છું અનાથ નારી ભરૂસો છે બૂધર ભારી,
જેવી તેવી છું ત'મારી વા'લા દેશો ના વિસારી
હંતે હળધરજીના વીર આવી ઉગરજોરે. વાહ !,

૬૬

વા'ર લાલા મોહન ખંસીવાલા,
હજો છો શાનરે સલુષા,
બાણી બાણી તમારી મેં ઠગાઈ

પ્રીત જાંધી હવે હું પરનાઇ
 પરનાઈ પુરી કાના ઠગાઈ હું તો કાન',
 રસભીના રંગીલા શરમાળા શામળીઆ-વારે
 શાને સતાવો વાલા વાતે ઉડાવોરે,
 એરી એરી લાલા વતે ઉડાવો;
 મેં જાણ્યા સરવે ચાળા અરે જાઓ નંદલાલા
 વૃજલાલા ગોવાળા છબીલા છોગાળા'-વારે
 શાને સતાવો વાલા વાને ઉડાવોરે,
 એરી એરી લાલા વા ઉડાવો;
 મેં જાણ્યા સરવે ચાળા અરે જાઓ નંદલાલા
 વૃજલાલા, ગોવાળા છબીલા છોગાળા' વારે

૬૭

અખી સ્વપ્ન મહીં મનમોહનમેં, નીરખ્યા એકાંત વિષે સયને
 શરમાઈ રહી રતિ નાથ મહે, મુખથી કાંઈ ન બોલાય અરે;
 વિનવે અતિ વલ્લભ વહાલ ધરી, નવ ઉત્તર મુખ અપાય જરી
 નિયું જોઈ રહી દ્રગ પ્રેમ ભની, ખણ્ણતી પૃથ્વી નીજ પાય અરે;
 કર માહી સીક રહે વળગ્યા, કરતાં બળસેન થયા અળગા,
 તુટી હાર ગયો એ રકઝકમાં, કસ કંચુકીની છુટી જાય અરે;
 છુટી રેશ ગયા વિખરાય અરે, ગઈ દેહ કળી કરમાઈ અરે;
 ગયાં શ્વેદથી વસ જીભાઈ અરે, પલુ નાથ થયા નગણાજ અરે,
 મનથી મન સેજ ગયું પીગળી, જે ન સાકર દુધની સંગ ભળી,

કીધા ભોજન નાથની સાથ મળી, મુખવાસ મુવાસ અપાય અરે
મુખ તાં મુલની પીચકારી ઉડી અચાનક નાથને અંગ પડી,
સખી તે રજની અને તેજ ઘડી રસીયો રીસ લાવી રીસાય અરે,
સજી શસ્ત્ર શરીર શું અશ્વ ચડી રણ જાય પિયુ અરે હુંથી લડી
મખીઓ વિનવું તમ પાય પડી કરો જે રીતનાથ મનાય અરે

૬૮

વા'રે અ.વો વિકુલ વનમાળી,
પ્રથમ વચન દાન આપ્યું તે સંભારી;
ઓથ નાથ વિશ્વનાથ છે તમારી
આશવાસને જગન્નિવાસ ભારી,
અધવચ અંતરીયાળ રામા રડવડતી રહી.
એકે નથી આધાર વાર કરે માં વાલમાં,
ભાવી ભક્તનાં અનેક કામ કીધાં,
ધ્રુવ અખરીષને અભયદાન દીધાં;
કઠળ કળ સમયમાં કઠણ થશે મા,
બહાલા બિહાં આપનું ભુલી જશેમાં.

૬૯

ગોર્વીંદ શુભ ગાઓરે....નરનાર
ગીરીધર શ્રીધર શ્રી મુરલીધર;
નામથી નેહ લગાવો-હા નેહ લગાવો રે.
માફ તાફ મિથ્યા માની કૃષ્ણ કૃષ્ણ કહે બોવો રે ૨૦

અધમ ઉધારણુ ભવ જવ તારણુ,
નિરભય નામથી થાવોરે ભય નામથી ભવોરે રે૦

વીર કેસરી.

૭૦

થવાનું ના થવાનું કહે નજૂમી કોણુ એવો છે,
ન જાણ્યું જાનકીનાથે, સવારે શું થવાનું છે ?
હતી શલ્યા રૂપે અહલ્યા, જગતમાં વાત જાહેર છે,
ન જાણ્યું જ્ઞાની ગૌતમે, સવારે શું થવાનું છે ?
હતા કૌરવ અને પાંડવ જગતમાં મહા બળી યોદ્ધા,
ન જાણ્યું લીળમ જેવાએ, સવારે શું થવાનું છે ?
રમ્યા જુગદું સહુ સાથે, વિભૂતી સૌ ગયા હારી,
ન જાણ્યું ધર્મ જેવાએ, સવારે શું થવાનું છે ?

છપાય છે? છપાય છે?? છપાય છે??

વીરાંગનાની-વિભૂતી.

અથવા

મેવાડના ભાગ્ય રવિનો અસ્ત.

સચિત્ર ઐતિહાસિક નવલકથા.

લેખક ઇશ્વરલાલ એમ. વીમાવાળા.

કી૦ રૂ૦ ૩-૦-૦ પેરેડેજ બુક્સ.

૭૧

જળ દીલ ન હોં કાબુમેં તો કચા મેરી ખતા હય ચેહ
શાને ખુદા હય.

સચ હય જો મહોંખતમેં કીસીને કહા હય અઃકત હય
ખલ હય

આઝારે મહોંખસે તો અદલાહી ખચ એ ચેહ ગમન દીખાએ
ચેહ હર્દ વહી હય જીસકી નહિ કોઈ દવાહય બેકાર દુઆહય
શાયદા કોલગે કે સ. અંદાઝ તો દેખો કુછ ગૌર તો કઃ
મરતા હય તો મરને કે સીવા કોન જીયા હય આખર
કોફના હય.

૭૨

હું પદ તજે હર મી દુનીયા નથી સદાની -
જર જોર ને જીવાની સહુએ થવાની ફાની
સાચી સલાહ માનીરે કરણી કરે. મબની
મમતા મુકોને પ્રાણી સહુ અંતે ધુળધણી
આ જી. જીંદગાનીરે સ્વપ્ન સમી લ્યો બાણી
કોઈ આજે કોઈ કાલે પરલોક પંથે ચાલે
જમદુત આવી ઝાલેરે દુનીય કુખી જવાની

૭૩

આપ પ પડ વડીમાં પધારજો દહેરીલાલ
મંદીરની સામે મકાન છે, નીચે દેશી દાફની દુકાન છે

રગરંગીલા આલ મારી પાડેશમાં તુલસી ક્યારાનું નિશાન છે
 (છબમાં તુલસીના ઝાડનું નિશાન છે—દેહેરીલાલ
 અખંડ ને અલંગ આજ સાંજ પહેલા પધારને
 હડતાળવાળાનું તોફાન છે જખડું હડતાળવ જાનું તોફાન
 છે—દેહેરીલાલ)

જોળમ ભરેલું કામ પુરી પંચાત છે ધારતી છે આફતમાં
 જાન છે, મારા આપ ધારતી છે—દેહેરીલાલ

રૂકમણી—સ્વયં વર.

૭૪

ગ્યાલન હું રાધા ગોરીરે ગોપાળ બન્યા ગંવલીરે
 જે વીંધના નિયંતા અજ એ રૂપ કર્તા
 લકત પ્રેમવશ પરમેશ્વર બન્યા મારા મ ગર્વદર્શી
 શુભ પ્રેમ પંથ બતાવે ભવ ભય હવે મીટાવે
 મુજ અંધના નયન ઇશ્વર હૃદય લગાવે હર્ષી

૭૫

યમુના તણા કીનારે ગોપાળ ગો ચરાવે
 સંગીત સ્વર ઇશ્વારે રાધા નીકટ જુલાવે
 બસી ધ્વની સુષીને શુદ્ધ દેહની લુલીને
 નીકળીને ઘરથી રાધા ગોપાળ સાથે આવે
 યમુના સરિત કુંજે શૈયા કમળ બીછાવી
 શ્રીકૃષ્ણ કર કમળથી રાધા ચરણ દબાવે

મણીના ચોર એ મુરારીરે નટવર ગીરધારી
રમણી મણી રાધા મુખ ચંદ્ર ચકોર
નવલ યુવતીના નવલ યુવ મણી ચોરે નંદકીશોર
નવનીતના રમણી અધર રસના રસીયા

નંદ કિશોર રમણી—

જળને જમુનામાં અમે જળ ક્રિડા કરતાં બાઈ
ઠાકોર આવ્યા તે ઠામ (૨)

હુરી વસ્ત્ર બેઠા વટના વૃક્ષરે કપટી કાનુડો

રમણી મણી રાધા મુખચંદ્ર ચકોર
સંધ્યા સમય જળ જમુના હું ભરવા ગઈતી
જખડું કીધું ત્યાં ભેર (૨)

માટને ફાડી નીર ઢોળી બતાવ્યો તોર

રમણી મણી રાધા મુખચંદ્ર ચકોર—

વીર દુર્ગાદાસ.

સોગન લઈ નદા ચંદાના સોગન લઈ

સોગન અમારા કેવાં ગણીને ?

તમને વહુ દીકરી માનીને, સોગન ખોટાં

લઈ બાણીને સોગન

મતિ પિત્તાની હવે સુધરશે
વંદન નંદાને મળી જશે, સોગન લીધેલા
ટળી જશે. સોગનન

ખોલતો કાગળ.

૭૮

એજ માગે સાહેલી સહુ સંગે મળી
કુસુમ દધને સખી સુચન કરે છે એવું
પોતે ખિલી જગ ખિલાવે
ખિલે છે જેમ કુસુમ કળી—
કરમાં કંકણ કનક કેરાં સુહરિએ
હીરા સુદ્રિકા આ અંગુલી ધરીએ
લાજ કંકણ લલનાનું
હીરા સમ શીલ સુલગાનું
પામજો સદ્ગુણશાળી સ્વામી

પ્રણય પંથ ગામી,

આશીષ છે અમ્હારી,
આભારી હૈને મ્હારી;—

૪૪

૭૬

રંગી, આ દુનીઆનો રંગીએ રંગી તે રંગી બેરંગી
 દુનિયા દોરંગી.
 સાગર પાણી શીતલમાં, વડવાનેલ તેના તળમાં
 આગ ને પાણી બન્યા સંગી
 આજે અંગી મનાતા, કલે ભુજંગી થાતા;
 કોણ ભુજંગી કોણ અંગી
 વાયુ જે દીપક ઠારે, આગને એજ વધારે,
 પ્રભુની પ્રભૂતા એ દોરંગી.

૮૦

ફૂલણી ફૂલોમાં અંબા ફૂલ્યું ફૂલ ફૂલી કરમાશે.
 ફૂલી કરમાશે ખીલેલું આખર ખરી બાશે,
 સરખા દિવસ ન મચા કોઈના તેમ નહિ બાશે;
 રેંટ તણી ઘટમાળ બરાશે ભરાઈ ડલવાશે
 ઉજળું એ સહુ દુધ આજ અભિમાને દેખાશે;
 બ્યારે પડશે કાળ અપાટો ત્યારે સમજાશે —

૮૧

શરમ, શરમ, શરમ, શરમ, બોળવા બેઠો નામ,
 કરે છે શુભામ ઈજ્જત લિલામા ખાનદાનનું જરા નર માન.
 થાય આજ થાય છે બુદ્ધાની આબરૂ લિલામ
 બાય આજ બાય છે સરપામાં ખાનદાન બાન;

છે ખરીદનારનો ચઢાવો પુટી બહામ,

એક-બે-ત્રણવાર, સોદો તમામ
બન-દુ-થી ટેમ સે દો તમામ

કયાં ધનવાન તણું ખાનદાન, કયાં એ ગરીબ નોકર ગુલામ
નાક કપાવ્યું સહુ એખખીતામાં થુથું કંઠી સહુ થુકશે ગાંમ

૮૨

માલી વિનાની ખાલી જોખન તણી પુલવાડી
હાએ સુકઠ ચાલી; 'પણ મોવે' જીવન માલી

ગાલ ગુલાબ તણી ગઈ લાલી.

નરખીસ આંખ નેમી મદવાળી

લ્યો સંભાળી

જીવન માલી

પાણી વિનાની ડાલી તાપે તપી 'હરિયાળી'

૮૩

હારે બની નારી નખરાળી.

અંગે ચોળી સાડી ધરી મોહનજી ઠેલા પધારજો

જોજો નૂરો મુછાળીનાં, વિસારજો

હેતે હૈયાપર હાર કરી ધારજો

રહી પડદે પ્રીતિના રચો ચાખશું

મુસં મીઠું શત્રુની આંખે નાંખશું.

બનો નારી મુખજી

લેશુ પ્રીતિની લહાણ

જેએ ભૂલી પ્રીતડીથી ડૂલી નવ જરી વિસારજો,

૮૪

આવો કોંઈ વૈદરાજ આપડ અજમ.વો,

આ લાગી લગન વિસરાવો.

ખાલો જે પ્રીતિનો ઝેરી પીવાણો તે,

ગાળો કહાવો યા પચાવો,

કંઈ છે કોઈ કંઈ કાન કંઈ સાંભળે છે.

કંઈ કહેવા જતાં આ જીભથી કંઈ નીકળે છે.

જવાનુ કયાંય ને આ પાય કયાં આડા વળે છે.

થતું નથી કંઈ ખીબું પણ ચિતડું ભડભડ બળે છે.

એ ઠોડાવો લગન, આ મિઠાવો અગન શાંતિ લાવો,

૮૫

હર દેશનમાં, પોલીશનમાં, ઓપસ એમ

ખુટી પુલ મેડમ

જે દેખતા તે સહુ કહેતા, શુદ્ધ હે બાનુ વેલકમ;

મૂળાળી મેડમ ને હરદમ ખુશાલી અહાહા હાહાંહા

આઇગલાસ આંખ ઉપર ને માથે વિંચ કાળી

આંખેલા લેડી, દેશનની હાથમાં રૂપાળી,

છે લેડી ખૂટ પગમાં ને વોચ ખીસે ધાલી,

રોપર લગાવ્યો પાઉર ગાલે લગાવી લાલી
 જે દેખતા તે કહેતા જુઓ કાળી મડમ ચાલી)
 હું અલગેલી નાર નવેલી, મુધરેલી કહેવાઉં.
 બલિહારી જાઉં.—

૮૬

ખચ્યા કચરા, કંઈ સાવધ થા, ખુખખ ખુલ્લે અથ લ દીસે;
 આ ઘનચકકર, મોહિની દીપપર, જો મીણખની પીગળેલ દીસે.
 કાંઈ દાળમાં છે કાળું એ નકકી થયું.
 શું ખરે છે લેલ એ તો જાણવું રહ્યું;
 પાસ ને નાપાસનું દરદ નવું થયું,
 શરમ શરમ ખુદ્દાનું હવામાં ઉડી ગયું.

૮૭

આશક ખરખુચા જેવા માથુંકનો પૂર દમામ
 ચાહે રાંડે કે માંડે, શું અમને તેથી કામ
 જાણે ઘરડી ઘોડીને પહેરાવી લાલ લગામ,
 જોડી જુમટી છે એવી, કે જોવા મળશે ગામ.
 વર લોભ ધરે કન્યાનો જમવાને માગે જાન
 ઘોડાને બદલે ખાંધો ગીતડાને બદલે કાંણ
 અહીં માંડવડો મંડાયો, ત્યાં કબૂત ગયાં શમશાન
 ચોરીને બદલે ચોકો ને 'રામ બોલો ભાઈ રામ'

નીલમ-મોણેક.

૮૮

ઉપકાર અનુપમ થયો સુંદરી, કે બહોળી કીર્તિ
સત્કાર વિસરીએ કેમ અતિથિનો જે છે અધિકાર.

વસ્તુ કરતાં બહાલ કીમતી છે ?

કાંડી તે કીમતી શું રતી છે.

કાંડીના બળપર સૃષ્ટિનો છે સઘળો આધાર,—

કાંડી શું દીવાદાંડી છે ?

ગૃહ જીવનની સૂઝ હાંડી છે,

“થેકયુ વેરીમચ”

“ગુડમાય-ઉપકાર”

છપાય છે ? છપાય છે ?? છપાય છે !!!

આવૃત્તી બીજ.

સાહિત્યના શૃંગાર રૂપ.

ગુજરાતી ગઝલ-સાગર.

જમા સાગર દીવાના કસાપી મણિલાલ બુલબુલ

ચંદ્રચંકર પરિમળ, બાલકવિ આદ્યાનેશી

વિગેરે પ્રસિદ્ધ સાક્ષરોની ઉત્તમ પ્રસાદી.

કી. ૦-૮-૦ પોસ્ટેજ ભુદં.

મહાભારત.

૮૯

જેને વસંત આહ ! ! પુનેમનો ચંદ્ર વાહ ! !
આણી અનંત આહ ! !.....વીરહી બન્યો—ટેક૦

હસી હસીને ઇલા સુંદરી બોલાવે,
વામા વ્યાકુળ થઈ ચીતિડું કોલાવે;
વસો સજ્યાં છે લીલાં ભેટવાને ભાવે,
ઝાકળ ઝળ મેં તીથી પિયુને વધાવે;
પિયુ અરપે ચંદનીના ચીર.....જોઈને૦

વમ્બુધરા વશ ચંદ્રની, ખચીત પાડવા ખીજ;
મલકાવે મુખ મલપતું વાદળમાંથી વીજ.

શશી શરમાય છે, આલમાં ભરાય છે,
લલના લપાય લાજ આણુતી
અંધકાર ઓધાણું ખેંચીને મુખપર,
ચાણી થઈ ઘુંઘટડો તાણુતી
તારા આ તાલ જોઈ ભાગે છે કોઈ કોઈ—જોઈને૦

૯૦

બોલો બોલો મારાં શરમાળ સાહેલી ઘુંઘટડો નહીં તાણો.
ચોળી ખંધ તે શાણે ખેંચાણો ? ચિત સાંભળીઓ કોઈ
શાણો—બોલો બોલો૦

સાહેબાના સુખ સરજ્યાં હૃદયમાં જાણ્યું હમે સખી જાણું
જોલો જોલો

સાહેબો શેને શ્યાણું શો ? શીલવરી આ સાહેલી ?

કહોને ત્યારે કામણગારી, કાંતિ આ કયમ ફેલી :

કાંતિમાં શું નવિન દીકું ? સર્વે-યોવનના અંકુરો

અંકુરોમાં તે શું જોયું ? સર્વે-શ્યામ સુખા ડુંગરો

કહી દોને ડુંગરો કેવા, શા માંડયા છે ચાળા,

કહેયે કોઈ અલખે ? આવી બાથે ઘાલી બાળા

જોલો જોલો

મહાન કવિ જયદેવ.

૯૧

જેળન પરિમલ જેની ચાલ જહેલી જરા ચાલ;

મદ હાસ્યે મહેકે, અલી ! પુલનાં ફાલ

સામે આંખલીઆની ડાળ,

પેલી સરોવરીઆ પાળ,

વદન કમળ કોઈ તહાડું જશે જે બાળ,

જુલ જુલ જે કદિ જશે સાહેલી તારા ગાલ

હંસો જે કદિ જેસે તુજ દંત પાલી મળ

ગુલાબ કુંજ છોડી, મુકનાની પ્રીત તોડી,
 ચોમેર તહારી ભમશે અલી પંખીડાની ડાળ.
 (સખી) શું અલખેલી કોઈ જન્મી જનથી ?
 અલખેલી લલે જગમાં જન્મી હો હજાર,
 પણ ન્યારી સહુથી ન્યારી સાહેલી તારી ચાલ.
 યૌવન મદે ભરેલી.

સખી ! આ શું માંડી કેલી ?

શી લાગી તાલાવેલી.

શું છેક શરમ મેલી ?

સલાળ કેશ ભારે ગ્રીવ લચકસે જો બાળ,
 લટક મટક જોઈ લેંગી બનશે બે હાલ—જોબન૦

દર

બાઈ ! મહારી પુલવાડી શ્યામે લુંટી,

પુલ મહારાં મોઘેરાં લીધાં ચુંટી—બાઈ૦

છાનો આવીને છુપાયે,

લાગ જોઈ લુંટી જાયે,

હવે શું કરું ઉપાય મારી ધીરજ ખુટી—બાઈ૦

પુછું ત્યારે પય લાગે,

કાલો થઈ માફક માગે, (૨)

કરું વશ કેમ એને કોઈ તો બતાવે ખુટી—બાઈ૦

લલિત લવંગ લતા મલ્લપાનિલ થનગન નર્તી નચાવે,
 ગાન નવલ કોયલ લલકારે મધુકર ખીન બખવે;
 નટવર મહલર ભર રતું રાજે,
 ખેત્રે રત રેલી રતુ ઘેલી અલખે રી સંગ આજે—ધ્રુવ
 મૃગ મહનો પટુ પરિમલ; પાંગરી તરુણ તમાલ વહાવે,
 પુલ્કી કળી કુમળી કુરંગની ફાગ પરાગ ઉડાવે—
 માધવી શું લઈ સાંઈ રસાળે મુકુટ પૂલક ઢરલાવે,
 જગ નિર્લજ્જ લાળી બાખેરાં કરુણ હશે સહી હાવે
 ખેત્રે ૦

મધુર ધન વર્ણન મધુરતુનું જ્યદેરે રચ્યું આજે,
 શ્રેતાની મતિ તે સ્થિર થાયો શ્રીપતીનાં

ચરણાં ખુજે—નટવર;

છપાય છે. થોડા વખત પછી બહાર પડશે.

વીસમી સદી.

કાવ્ય માળા.

જેમાં અનેક સાક્ષરોની રસમય કવિતાનો,
 ઉત્તમ પ્રસાદ છે.

દગાખાજ દુનિયા.

૯૪

વનિતા જન્મનું સન્માન.

પતિ સ્નેહ સુધારસ પાન વનિતા.

નરપતિ પતિ છે સદન રાજ્યના; પ્રમદા માત્ર પ્રધાન
આજ્ઞા વશ નૃપન થઈ રહેવું, પ્રધાનનું એ ધ્યાન.—વાનતા
વનિતા મૃદુતાની પ્રભિમા છે, પુરૂષ કઠિન પાષાણ;
પુરૂષરૂપ આ જડ શરીરમાં, ચપળા ચેતન પ્રાણ
વનિતા સ્વર્ગની છે દહાણ.

છો અજવાળી રોય રાત પણ થાય ન દિવસ ભાન;
લોચ્ચ વસ્તુ છે કુસુમ કામિની લોગી ભ્રમર નરમાન-વનિતા.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી.

૯૫

ઓ સાહેલીરે, (૨) સમજી કરીએ પ્રીત;
નથી સાહેલીરે, (૨) અટપટી પ્રીતની રીત,
ખોલો અનેક સુણી ખીજના,
સામાનું દીલ જોયા વિના,
નવ આપણું દીલ ખોલીએ;
અંતર સામાનું ભાળી;

ભરીએ ડમણું સંભાળી,
એક હાથે પડે કેમ તાળીરે....(૩) સમજી.

૬૬

મંજરીએ મનડું મોહું રે,
મન ગમતા મહારાજ મારા મન ગમતા મહારાજ;
એ શું દીલડું અમ પ્રોયુરે.....મનગમતા.
“શું આ પુષ્પ તમને બહુ ગમે છે ?
“મનને તો ગમતું ઘણું મુખથી કેમ મંગાય,
વીણ પ્રીછયે વીણ પારખ્યે ઘટે માન મુનિરાય”
મગ્યે માન ઘટે નહિ જેવું જ્યાં દાતાર
મુખે સ્ત્રીકારો પુષ્પ આ ધરો કર્ણ મોઝાર.
અતિ ઉદાર દીલ તમ જોયુરે... મનગમત.

૬૭

અમે જઈશું, અમે જઈશું, હરે હમે જઈશું રાજ
રસલીના તમે આવજો...અમે.
આવી મંજરીઓ નીત્ય લાવજો
પ્રેમે પરિમલ પ્રસરાવજો...અમે.
મુનિવર અમશું પ્રસંગ પાડી દર્શન દેજો દાડી દાડી,
અમ સરખુકંઈ કાજ જરૂર તમે કહાવજો તમે આવજો, અમે.

થઈ પ્રેમવશ પાતળીયા (૨)

મારા મનના માલીક મળીયારે...થઈ.

પ્રીત કરેા સુખવાસ સજનવા રાજ હૃદયના વાસી

પ્રેમદા પ્રીત જ્યોત પ્રકાશી (૨)

મારા મનના મનોરથ ફળીયારે....થઈ.

ભાગ્ય 'ત કયો ભગવતિ મુજને

જીવન સફળ થયું માફ

કરો શ્રી હરિ શુભ તમાફ

મારા મનના માલીક મળીયારે...થઈ.

પતી વીના પ્રેમદાના મનના પુરાય કયાંથી કોડ,

કહે સખી પુરાય કયાંથી કોડ

સરજનહારે સરજી જગમાં નરનારીની જોડ (૨)

પશુ પક્ષી વન વૃક્ષ નીહાળો

સૃષ્ટે માંહી સઘળે જઈ ભાળો

ન.ના મોટા જીવ જંતુમાં પણ એવી નથી જોડ

સખી પણ એવી નથી જોડ—સરજનહારે

પતિ ભજ્યે સહુ પાતક ટળતાં

અખંડ સુખડાં રહેજે મળતા

પતી વિના સાહેલી ભવમાં હરાય જીતી હોડ-સરજનહારે

૧૦૦

અમે ગોલાના ગોર ભાઈ ગોલાના ગોર
 તેએ પેશો ભરાવી પડાવીએ મહોર
 પેશો ભરાવી પડાવીએ મહોર
 ભાઈ પાણી મુકી પડાવીએ મહોર—અમે.
 દીકરાનું દીધું દાદાને પડાવ્યાડીએ
 એવા શ્લોક અમે નવા નવા કાઢીએ.
 લેક છે તમે વેદીયા ઢોર (૨)—અમે.

૧૦૧

રામ ભજન રોકડ નાણું રે વેપારી સંતો
 રામ ભજન રોકડ નાણું.
 લક્ષ એ રાશી ફેરાં ફેરામાં ફરીએ તોએ
 નહીં તારૂં કાંમ કે ઠેકાણું....વેપારી સંતો
 ખીજાની વાતો માંહી ડાલો તું થાતો પણ
 તારૂં પોતાનું તેં ન બાણું રે....વેપારી સંતો રામ.
 કાળની દાઢો વચ્ચે બિંધ ચવાતું રે
 સૌકો છે કાળનું ચવાણું રે....વેપારી સંતો રામ.

૧૦૨

માલીકના બાળકે સૌ માલકે સૌના શ્રી જગનાથ(૨)
 કર્તા હતાં સૃષ્ટિના સૌ બાળ એને હાથ—છે સહુ
 રૂણાનું બંધે આવી મળતું બાળ્યું નવ કોઈનાથી બળતું

જગત માત્ર તેને આધીન છે અનાથના જે નાથ-દેખાણ
નહિ પીંડ આ પોતા તણો પોતાનું કાંઈ નવ જાણવું.
સૌએ શુભા શુભ કર્મને પોતા તણુંજ પ્રમાણવું,-જગત.

૧૦૩

શું કહું કથની મ્હારી રાજ, શું કહું કથની મ્હારી,
હું તો દૈવના ત્રાસે હારી રાજ.....શું કહું
પરખી પારી જાતિક મેં, અરપણ કીધું મન મ્હારું,
પતી તણ પરલોક સિધાબ્યા, કરી જીવતર મમ ખાડું-રાજ.
અંદન કાળની ચિતા ચાલી, પતિ સહગમન આસે,
શુન્ય દેહ મમ સ્વામી તણો પણ, ઉડી ગયો આકાશે-રાજ.
અરખ્યું મેં સર્વસ્વ સ્વામીને, પ્રેમની કફની ધારી;
તણ જગત જંજાળ સર્વ હું, પ્રીતે લળું ત્રિપુરારી-રાજ.

૧૦૪

રૂપે શું મન રાચોરે કાયાનો રંગ કાચોરે લગવાન લજે(ર)
હાડમાંસને રૂધીર ભરેલું મઠયું ચામડે અંગ,(ર)
ગંદા દેહનો ગર્વ નકામો કાયાનો રંગ પતંગ,
લડંસો નહીં સાચોરે કાયાનો રંગ કાચોરે લગવાન--

૧૦૫

સખી જઈ સંદેશે કહેજે,
મમ સખીને ધીરજ દેજેરે,
અસ્ત થતાં દિનકરનો નલિની ઉદાસ મનમાં થાય,
અદ્ય પરિચયે ચક્રવાકી પ્રણ પતિ સુખને નવ રહાય

તજ્યું સખીએ દર્શન પરનરનું,
 હું કયમ નામ લઉં નરવરનું,—જઈ.
 સમજ્યા વિણ સુખની આશામાં પામર જીવ તણાય
 વિષમ લોગ આ લોક તણા સૌ અંતે નિરસ જણાય,
 હસી પ્રથમ પરિણામે રોવું,
 એ વિષયે કયમ ચિત્ત પારોવું—જઈ.

૧૦૬

આત્યુત્તમ પદ મિત્ર તણું આ સંસારે સમજાય,
 આ અવનીમાં અન્ય ઘણું જે સુખના સાથી થાય,
 માતા પીતા થકી વળી ગુપ્ત પ્રિયજન સ્વજનથી,
 જે ગુપ્તમાં પણ ગુપ્ત તે પણ ગુપ્ત મિત્ર થકી નથી,
 મિત્ર રત્નથી આ લવરણની સફર થઈ જાય—અત્યુ.
 સમૃદ્ધિ ચોદ ભુવન તણી પુરૂષાર્થે મળવી સહેલ છે,
 સદ્ભાગ્ય વિણ સન્નિમિત્રની પ્રાપ્તિ મહા મુશ્કેલ છે,
 શબ્દ લઘુ પણ અર્થ અધિક જે અક્ષર માંડી સમાય—અત્યુ

૧૦૭

અલી જોજો મનાતી લોળી મેના,
 લોળવશે તુજને પે પટજી મુખે મીઠું ખોલી,
 અલી જોજો દેતી તું અંતર ખોલી.....લોળવશે
 પ્રેમ પોપટ દાઝ દીલની દીલ માંડી સમાવશે,

રૂતુ વસંતે માનનીને મદનરાજ મનાવશે,
રસ રાજની રસ રેલ જ્યાં રગ રગ મહી વ્યાપી જશે,
જખ મારી મેના માનશે, પણ ખોઈ પાચે લાગશે-અત્યુ.

૧૦૮

કયાંઈ સ્વાર્થ વિના નવ પ્રીત દીડી આ જગમાં,
ધુતારા જગમાં ઠગારા જગમાં,
લાગે સ્વાર્થ મુધી પ્રીતિ મીડી મીડી આ જગમાં,
દીડું સહુ નીજ સ્વાર્થને રોતુ,
રોતાનાં આંસુડાં કોઈ ન દહોતું-સ્વાર્થ વિના.
કણી મીસરી ખાંડ છે કહેણી તાતા લોક,
કહેણી તેવી રહેણી છે એવા વિરલા કોક,
ઔષધ માટે ફરે, શેરી શેરી,
દઈ મદ્યું કે લાગે વૈધ વેરી-સ્વાર્થ વિના.

૧૦૯

રમ ભજ તું પ્રાણીયા,
તારા ભવની ભાવટ લાગશે (૨)
‘ પ્રોલો રામ સીતારામ ’
પખીડા તું જો વિચારી,
કર્મ તારા લે સંભારી,
વાસના નઠારી તુને રૌવ રૌવ નકે નાંખશે-રામ.

મૂઠ તેં મતિ વિસારી,
 મતિં તેવી મતિ તારી,
 ઉડજે સંભારી કંચનની કાયા થશે-રામ.

૧૧૦

ભગો ભગો જીવન પ્રાણ,
 નિદ્રા ત્યાગો ચતુર સુમણ —
 ભરદરિયામાં ડુબકાં ખાતું,
 આવી પહોંચ્યું તીરે વહાણ,
 દુઃખનાં વાદળ વિખરાયા વહાલા,
 ભાગ્યનાં ઉચ્ચા ભાણ,

સિદ્ધાર્થ બુદ્ધ.

૧૧૧

ચંદા ! વરસાવ અમીરસ ખારા,
 કરે વિનંતી આ દીન દારા,
 વૃષ્ટિ શિત વરસાવને સુગંધીથી ભરપૂર,
 પ્રીતમ હૃદય ભીંજીને તું દે શાંન્તિ મમ પ્યાર.
 મોહન નેને નિંદની, ઢાળ મધુરી છાંય,
 સ્નેહ વિમાને ઝુલવી, સુખભર સ્વપ્ન માંય.

૧૧૨

હાંરે મહેને ઘેલી કરી મારા ંહાલમે,
 નેહથી દેહે ભૂલી માફ લાનરે, મને૦
 મનાંવી પટાવી દબાવી મને શરમે,
 હરાવી હરાવી હો રાજરે મને૦
 પ્રેમ સરવર પર પોયણી હું છું,
 પ્રીતમ છો રસરાજ (૨)
 સ્નેહામૃતની છું પિપાસી,
 મમ મુધાકર આસ (૨)
 ચંદ્રકલા છે શોભતી, કુમુદ બે ઝીલતું હોય,
 રસ નિધિ શા કામનો, રસ પીનાર ન કોઈ ?
 મનાવી પટાવી દબાવી મને શરમે,
 હરાવી હરાવી હો રાજરે મને૦

 સિધ્ધ સત્યેંદ્ર.

૧૧૩

ન સમજી સ્વામી શી રીતે ચરણ સેવા બંભવું હું,
 ન એવી કોઈ વસ્તુ જે પ્રભુ તમને સ્મિતવું હું,
 તમે છો પૂર્ણ વ્યાપક પ્રહ્લ અનંતાનંત પ્રહ્લાંડ,
 કયું સ્થળ ખાલી છે તમથી કે જ્યાં સ્વામી બોલાવું હું,
 સદા નિર્મળ નિરંજનને વળી નિર્વાસ ને નિર્લેપ,

પછી જળ સ્નાન ચંદન ધુપ કયાં પુષ્પો ચઢાવું હું,
જગત સૌહાર્યના અને શૃંગાર સૃષ્ટિના,
કયા શૃંગાર વસ્ત્રો એ દીગંબરને વટાવું હું,
સ્વયંભુ તાતના તેજે તપે રવિ ચંદ્રને તારા,
મહાજયે તિ દિપકના અદ્ય જ્યોતિ હું ખતાવું શું,
સુમન ભાવે સુમન પૂજા સુમન સહ તન કરું અર્પણ,
છો અંતર્યામિ અંતરના પછી તમને જણાવું શું.

૧૧૪

રાજ રસિયા રમણી ચિત્ત ચોરી ગયા

ચિત્ત ચોરી ગયા (૨)

ધારીર હંડવત્ જડ થઈ રહેતાં

હૃદય ધ્વજા પડે દોરી ગયા

રાજ ૦

જોટક.

સખી આમ નિરાશ ના છંક તું થા

રતી નાથ તણી સહચરી થવા

તુજ શરમ ધરમ મુગ્ધા તજ ના

રજ ધિરજ ભૂષણ શે શજના

x

x

x

x

x

આશીશ અરપી અંતર પ્રેમે

અંતર પટ નવ ખોલી ગયા

૧૧૫

કરી ચડાઇ ચાહુ દેવીએ આવી હિન્દુસ્થાન વિષે,
 રકાળી ખ્યાલાને રથ ખન ચી ફતેહ ફેળવી દશે દીશે
 શહેર કસે ગામ ગામડે ચોક ચોટે ગેટો કરી,
 હિન્દુસ્થાનને ખૂબ હંકાર્યો કદી નામ લે નહિ ફરી.
 અધરામૃતનું પાન કરાવી નપુશક નીર્માલ્યકરે,
 ભલભલાને ભકત બનાવ્યા મહેતાજી પહેલે નંબરે.

૧૧૬

હુઈ હૈ ઇસ દીલોબાંશે, મુઝે ઉદ્ધત મહંમદકી
 કે તડપાતી હે દીલ મેરા મુઝે પુરકત મહંમદકી
 મદીનેસે જો આતી હૈ તો ઇતના પુછ લેતા હું
 સખા જલ્દી ખતા કેસી તબીએત હે મહંમદકી
 ન હમ જન્નાતમે જાયગે નહિં દોઝકમેં જાયેગે
 ખડે દેખા કરેગે હશ્રમેં. સુરત મહંમદકી
 હરે જન્નત રીદવા જખકે દરવાજેપેં રોકેગા
 તો હોગા હુકમ જાનેદો એ હય ઉમત મહંમદકી
 મીટાયા કુત્રે દુનીયાસે બજાયા દીનજા ડંકા
 દીખાયા તુરકા જલવા વો હય તાકાત મહંમદકી

૧૧૭

આ યુવાના રંગમાં રસીયા રમ્યા ના રંગમાં
 રમણીય રામા સંગમાં તો વ્યર્થ જોઇ જાગી

રમ્ય મંદીરને વિષે રતિ સુંદરીથી રાત્રી એ,
 કેલી કથા જો ના કરી તો વ્યર્થ જોઈ જાંઘળી
 વાડી લતાની કુંજમાં વળી ભ્રંગ કરતાં ગુંજ જ્યાં
 ખેસી ફીડા યાં ના કરી તો વ્યર્થ જોઈ જાંઘળી.
 નીશી ચંદ્રના ઉબસમાં પ્રીય ચંદ્ર વહનના પાસમાં
 નીરખી નહિ નયનો ભરી તો વ્યર્થ જોઈ જાંઘળી.

૧૧૮

મારગ મુકોને મોહનજી છોડો છોડો,
 પરવશ કરતાં નરથી શું કરવો નેડલો. (૨)
 દીલદાર તારી પ્રીતી
 શુદ્ધ પ્રીતીની એ રીતી
 જોઈ લલિત છબીલી નાર હૈયાનો હાર,
 રનેહ અમૃત જળ સીંચી લે તારી આ

ખેડલી—મારગ.

૧૧૯

સુંદર છબી તારીરે નજર લખાય.
 ચંદ્ર મંડળવા ચમકીત તારે, તારી લોખી સુર નારે
 દર્શન થાય.
 અંતર બાહિર પીડ પ્રહાંડે તારી મૂર્તિ મનોહર દે
 પ્રગટ જણાય.

ખલિરાજ (ચરિત્ર કુમાર.)

૧૨૦

કાયર તે નરને સમજે જે કરમે હસ્ત મૂકી ફરતા,
 નસીબ માની બેશી રહેનારા, દીઠ રડવડતા—કાયર.
 નિધી અંદર ઉતરતા તે મોતી પામી નિકળતા,
 તીરે રહી જોનાર તપાસે, નહિ કોડી મેળવતા—કાયર.
 નાનુ બાળક લજ્જતા પાંડિત, પાણુ ઘસે છે ઢોરી;
 લાગ્ય કસોટી કિંદમ કરીને, તણ નિરાશા ઝોળી—કાયર.

૧૨૧

કુમને કુમને પગલે રંગ ભુવનમાં;
 રસિક કુંવર તમે ચાલો.
 ગજ ગામની પદમણી રતિ રમણી;
 પ્રિયા અનંગ રંગમાં મ્હાલો.
 મણિ મુકતાનો હાર રસીલો,
 તમ કંઠે સોવરાવું,
 અંગ ઉમંગ જોખન બાજઠં પર,
 પાતળિયા પધારવું—કુમ કુમને.
 ગૌર ગુલાબી ગાલપર મુંદર બિંદુ ધ્યામ;
 માના અંદ્ર બીછાવીને, બેઠા શાલિઆમ.
 બાળા જોખન મંદિરે, મદન રાગનો મહેલ;
 અભૂત મોતી મનુ , સન્ને શાણુ છેલ—કુમકુમને

૧૨૨

વશ કીધો તેં વીર મારો, જે ગુણિયલ બહુ સારો,
 નથી વાંક જરા કંઈ મારો, નણુદલ તમ વીર ઠગારો,
 રંગ ભુવનમાં હતી એકલી, આવી અડપલું કરી ગયા.
 ચુંબન કરી ભરી અંક મીલાવી, મોહનમનડું હરી ગયા-નથી.
 વસંત એળન પુલવાડીમાં, ભૂલો પડી ગયો ભમરો.
 લલચ આપી તેં લલચવ્યો, ખંધુ ડાહ્યો ડમરો-વશ.
 શરમાળે મને શાન કરીને, કંચુકીથી કસ છોડી,
 હૃદય ધરાપર થનથન નાચ્યા, લાજ શરમ સૌ તોડી-નથી.
 વદન ચંદ્ર છળી રતિ લખવે, બ્રુગ્રી કામભુગારી,
 ખંધુ મારો સરળ હૃદયનો કળા અજબ છે તારી-વશ.

૧૨૩

હું ચાલું લટકતી આલે, છેલા પુલ છડીઓ
 ખાવું ખીરસામાં બાલે. પૈસા વાપરવા આલે,
 રંગીલી ખીલતી ભુવાની.....
 (સ્વગત) નહીં નવી નાશી જવાની;
 ગોરી મહન સહનમાં મ્હાલે,
 (સ્વગત) મન મોહું ગુલાબી ગાલે-હું ચાલુ

૧૨૪

ગોળ આઓ દયો ત્રાંબક તાગ્રીયા,
 લાયો લાયો ફ શુર મ ફડાકીયા;

ખંને જીકાને કુચ્યા હડાકીયા-ગોળ ખાઓ
 કન્યામાં કંઈએ કેજી નથી તમે હૈયામાં હિ મત ધારજો,
 વર છે રૂપાળો વિદ્વાન વરણાગીયો;
 કામ દેવ કેરો અવતારજો-ગોળ ખાઓ,
 જોશીને વૈદ મહ્યા વેવાઈ હોંસીલા,
 ઘડીઆં લગન નિરધારજો;
 વાલા પધારજો મલજો મંડપમાં,
 આનંદ આવશે અપારજો-ગોળ ખાઓ.

૧૨૫

વિશ્વના વિહારી, વારી વારી બલિહારી નાથ,
 ત્રિભુવન અકળિત કળા તમારી બલિહારી નથ.
 મુખકર દુઃખહર નટવર દીના,
 વન મનના નિઃજનના પ્રભુ પ્રભુત પાળ-વિશ્વ.
 ભક્ત મણિ બિરહ પાળ સ્વમી,
 બહુ નામી, મુખ ધામી કેશવ કૃપાળ-વિશ્વ.

૧૨૬

આનંદ મંગળ આઓ, પરણાવી લેશું લહાવો;
 મારી વેવાણુ રંગીલી જોડી શોભરો;
 નિરખી કન્યા કહેશો, મુખ જોઈ તાકી રહેશો-મારી.
 વાહ ઠીક મળ્યું છે ટાંણું, એક લુલું બીજું કાણું,

મળી વેવાઈને વે ।હું, ફેરા ફેરાવોને ઝટ-આનંદ.
ફડાક્યા તમે જોશો, હોળીને ફડાડે રોશો;
કેવી જનજોડી હું આપું, દુનિયામાં ડંકો વાગશે-આનંદ
તડાકીયા કહું તમને, અતિ ઉમેદ મનમાં ચામને;
વાળાં વગડાવું જોજો, ફરશુગમનો ફડાકો-આનંદ.

૧૨૭

અમૃતથી પણ અતિ મીઠી લાગે, માત પીતાની સેવા,
જનની જનકનાં પદ પૂજન તે, મધુરા મધુરા મેવા-અમૃતથી
સ્નાન ધ્યાન સંધ્યા તર્પણ કરી, અગ્નિ હોત્ર સુધારે,
પ્રેમેન પૂજે માત પિતા પદ, વૃથા વખત તે ગાળે-અમૃતથી
માતા દે ॥ પાર્વતી, પિતા શિવ મહાંદેવ;
સપુત પુત્ર આ સંસારમાં, કરે પિતૃ પદ સેવા-અમૃતથી.

૧૨૮

લાડકડી તારા લાડ કોડ સૌ પુરા કરગે કંથ,
સખી તું શીખજે પ્રેમનો પંથ અંથ (૨) લાડકડી
પ્રિયતમ જ્ય રે મંદિર પધારે, સામી લેવ જાજે,
સ્નેહ પુષ્પથી શ્યામ વધાવી, પતિ ગુણ ગીતા ગાજે:
ચરણ પખાળી પ્રાણનાથનાં, વિંજણ લેવ યું વાજેરે લાડકડી
હું છું નાની નાર નવેલી, પ્રથમે શરમ બહુ અ.તે,
છબાલા કદી છણકાઈ જાયને, મુજને નહિ ખોલાવે,
આલાકી ખતલાવો એવી કે. રસિયો મને રીઝાવે-લાડકડી

આનપાન લોજનની સેવા. નિજ કરમાં તું રહાને,
 દનેહ મંદીરે શ્યામ બે લાવી અંતર ભરા ગાને.
 નયન કટાક્ષે લાલ લોલાવી, અધામૃત પીને પાનેરે-લાડકી

૧૨૯

મારી સજની તું કયાં રમી આવી રજની, સાચું બોલ
 બોલ બેલ ?

શાણી સૈયરતું શીદને આળ ચડાવે, કેડા છોડ છોડ છોડ.
 હમણાં માળા ગુંથી હતીને, હમણાં કેમ કરમાણી !
 પરસેવો તને કયાં વળ્યો, તારા ભ્રમર કાં લીં નણી સાચું
 કાળો ભમરો શીરપર બેઠે. ઉરાડતાં ગભરાણી,
 લાપોટે લઃ છુટી ગઈ. મારી ભ્રમર ત્યાં લીં નણી-કેડા.
 કસ્તુરી તારે અંગે મહેકે, કુસુમ કળીના હારો,
 નયન રહ્યાં છે નાચી નવેલી, મળ્યો કેાણ કગારો-સાચુ.
 ચંદ્ર સરોવર નહાવ ગઈતી વાટે મળ્યો એક માળી.
 છાબ ભરીને ગજરા આપ્યા, હું તો તમથી હારી-કેડા.

સ્વ, સાક્ષર હરિલાલ હર્ષદરાય ધ્રુવકૃત.

ત્રણ પુસ્તકો.

વસંત-વિજ્ઞાસીકા. કી. ૦-૧૨-૦

આર્થેટિક્ષક-અથવા સ્વદેશવત્સલનું ચમ-
ત્કાર દર્શન કી. ૧-૪-૦

અહાર મિમાંસ. કી. ૧-૨-૦

વી૦ પી૦ પોસ્ટ બુક.

મળવાનું ઠે-જેકીશનદાસ ત્રિભુવનદાસ પટેલ.

બુકસેલર એન્ડ પબ્લિશર, તાર ઓફીસ સામે-સુરત

તૈયાર છે માત્ર બુજ નક્કો બાકી.

સ્વ-સાક્ષર શ્રી હરિલાલ હર્ષદરાય ધ્રુવકૃત.

કુંજ-વિહાર.

રસિક કાવ્યોથી ભરપુર

મોટું દળદાર પુસ્તક.

કી૦ રૂપીઆ ચાર. પોસ્ટેજ બુક.

મળવાનું ઠે. જેકીશનદાસ ત્રિભુવનદાસ પટેલ.

બુકસેલર એન્ડ પબ્લિશર, તાર ઓફીસ સામે-સુરત.

તૈયાર છે
ઉપા મન હરણ.
 અથવા.

ઓખા હરણ.
 સચિત્ર

સારા ઉંચા કાગળ. કી ૧૨ આના

સુરતમાં આવેલા શ્રી “ અંબિકા વિજય ”
 છાપખાનામાં અંગ્રેજી, ગુજગતી તથા મરાઠી ટાઈપોમાં
 ચાપડીએ તથા પરચુરણ જોખીંગ કામ રંગબેરંગી
 ફેન્સી શાહીઓમાં ચાલકની મરજી મુજબ માલેકની
 દેખરેખ હેઠળ બાહોશ માણસોના હાથથી કામ ટાઈપ
 સર અને મધ્યમ દામ લઈ છીક્યત લાવે છાપી આપ-
 વામાં આવે છે

૬૦ બરાનપુરી ભાગોળ ભાજીવાળી પોળ-સુરત.

દેશ સેવાના આદર્શો ‘નતાવનારૂ’ રમણીય પુસ્તક.
 દેશભક્તોના સુંદર ફોટાઓ સહિત.

હિન્દ-કિર્તન.
 કી ૦ આના છ પોપ્ટેજ જુદું.

એ એમ ઘંટી

ધલેકટીકલ ધનજનીયર
સુખારામ ખિલ્ડીંગ-સુરત.

દરેક જાનનું ધલેકટીક તથા મોટરને

લગતું કામ કરનાર.

એક વખત હુનારી મલામાત લેવા ખાસ લલામણ છે.

ખાસ લલામણ.

નરસિંહ મહેતા કૃત

પ્રસાદ સંગ્રહ.

અમારા તરફથી સારાં ઉંચા ગ્લેઝ કાગળ
પર બહાર પાડવામાં આવ્યા છે માટે હમારા
માનવતા ગ્રાહકોએ એ નામની બુક ખરીદી. પહેલાં
હમારા પુસ્તકને જોવું જ ત્યાર બાદ પસંદ પડે તે લેવું
એવી હમારી ખાસ લલામણ છે. કીં છ આના

પ્રકાશક, - જેકીશનદાસ ત્રિભુવનદાસ પટેલ.

તાર એફિસ સામે—સુરત.

વધુ માટે અડધા આનાની ટીકીટ ખીડી હમારું
સૂચિપત્ર મંગલો.

ખાસ વાંચવા લાયક-
-મનોહર નવલકથા

રણુજીત

— અને —

કુસુમ.

નિર્દોષ મનને આનંદ આપનારી
પાકું પુઠું રૂપેરી એ નામ સાથે
કીં ૨-૦-૦

નિર્દોષ બાળકોપર ગુજરતો અપર
માતાનો સિતમ.

આવિપ્રાબ્ધ્ય વિગેરેના ચમત્કાર
અવલોકવા હોય તો અવરય
આ નવલકથા વાંચો

મધુસૂદન.

શબ્દ લાક્ષિત્યતાર્થી બરપુર છે.

કી. ૨-૦-૦

સુરતીલાલ

સચિત્ર નવલકથા

થોડા વખતમાં નવા લેખાસમાં
બહાર પડશે.

એમ. જેસીંગલાલની કું.

દરેક જાતની વિજ્ઞાપતી દ્વારો

— વેચનાર —

કી. પ્રીન્સેસ સ્ટ્રીટ, નવી દલુમાન
ગલી, નં. ૨ મુંબઈ.

પ્રાઈસ લીસ્ટ માટે અડધા આનાનો
ટીકીટ બીડી લખો, દરેક જાતના
સનોપકારક ખુલાસા કરવામાં આવશે

દરેક જાતની અજીન છાપ

બાલદીઓ (ડોલ)

ટકાડિ અને મજબુત, વાપરવા
લાયક ક્યાંથી ખરીદશો. ?

દરેક શહેરના આખરદાર-

-વેપારીઓને ત્યાંથી.

-: એકલા બનાવનાર :-

થાવરભાઈ અબ્દુલઅલી
દિનવાલા.

ટેલીગ્રાફ ઓફીસ સામે, સુરત.

વધુ માટે મનુષ્યના મુંગા મિત્રો એ નામનું પુસ્તક અડધા આનાની
ટીકીટ બીડી મંગાવો.

અરાણ કરો આમગાડી આંખ નાંચા દાડશે.

કંઈ હીન્દ કેરા આળદો જીવન હોરી તોડશે.

વધુ માટે જુઓ તાલ દીધો.

